

Kariūnas

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS KARO AKADEMIJOS ŽURNALAS

ISSN 2029-6045

2020 m. Nr. 1 (144)

Aistės Janulevičiūtės nuotrauka

BE REIKALO NEPAKELK, BE GARBĖS NENULEISK!

YOU SHALL NOT DRAW THE SWORD WITHOUT A CAUSE
NOR SHALL YOU SHEATHE IT WITHOUT HONOUR!

ŠIAME NUMERYJE

2 LAISVĖS GYNĖJŲ DIENA

„Kariūno“ informacija

**4 SAUSIO 13-OSIOS AUKOMS
ATMINTI**

Krn. Povilas MASONIS

**6 PRIE NEPRIKLAUSOMYBĖS
LAUŽŲ VISŲ ŠIRDYSE
LIEPSNOJO VIENYBĖ IR
MEILĖ TĖVYNEI**

Lina VAITIEKŪNAITĖ

**10 NETIKĖTŲ ATRADIMŲ IR
SUSITIKIMŲ VIETA**

Jolanta BUDREIKIENĖ

**14 FINANSINIO RAŠTINGUMO
UGDYMAS IR JO SVARBA
BŪSIMAJAM KARININKUI**

Doc. dr. Gitana DUDZEVIČIŪTĖ

**19 IŠSKIRTINIS AUKŠTASIS
IŠSILAVINIMAS**

Krn Goda BILSKYTĖ

**22 ŽALIO VELNIO NUOTRAUKŲ
ISTORIJA**

Paulius SAKALASKAS

**28 ŽYGIS KLAIPĖDOS KRAŠTO
SUKILIMUI ATMINTI**

Krn. Rokas ŠARKUS

**30 BIBLIOTEKA – TAI
LANGAS Į PASAULĮ, Į ŽINIAS
IR IŠMINTĮ**

Asta ŠULNIUVIENĖ

**36 PIRMAKURSIŲ IŠTVERMĖS
IŠBANDYMAS KAZLŲ RŪDOS
MIŠKUOSE**

Krn. Paula LIŠAUSKAITĖ

**39 KRAŠTO APSAUGOS
DEPARTAMENTUI – 30**

Gintautas SURGAILIS

**44 SEZONAS UŽDARYTAS SU
TRENKSMU**

Krn. Vytautė KUPČIŪNAITĖ

**45 ŽIEMOS SESIJOS REZULTATŲ
APŽVALGA**

Jolanta STANIULIENĖ

**48 PRIĖMIMO Į GENEROLO
JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS
KARO AKADEMIJOS
NUOLATINIS STUDIJAS
2020 M. TAISYKLĖS**

**ŽURNALO REDAKCINĖ KOLEGIJA
VYRIAUSIASIS REDAKTORIUS**
dim. plk. ltn. dr. Gintautas SURGAILIS
(Gintautas.Surgailis@mil.lt,
tel. (8 5) 210 3674, KATT 24 674)

**VYRIAUSIOJO REDAKTORIAUS
PAVADUOTOJAS**
doc. dr. Manvydas VITKŪNAS
(Manvydas.Vitkunas@lka.lt)

NARIAI
plk. ltn. Paulius DILIŪNAS
Ugdymo klausimai
(Paulius.Diliunas@mil.lt)
mjr. dr. Violeta PAKENIENĖ
Universitetinės ir karinės studijos
(Violeta.Pakeniene@mil.lt)
kpt. Vladas LELEŠIUS
Kariūnų bataliono veikla
(Vladas.Lelešius@mil.lt)
doc. dr. Rolanda KAZLAUSKAITĖ
MARKELIENĖ
Studijų kokybė
(Rolanda.Kazlauskaite@mil.lt)
doc. dr. Dalia PRAKAPIENĖ
Akademinės bendruomenės gyvenimas
(Dalia.Prakapiene@lka.lt)
kpt. Donatas SUCHOCKIS
Tarptautiniai ryšiai
(Donatas.Suchockis@mil.lt)
krn. Vytenė DAGYTĖ
Laisvalaikis
(Vytenė.Dagytė@lka.lt)
krn. Aivaras GIEDRAITIS
Karo mokslai
(Aivaras.Giedraitis@lka.lt)
krn. Vytautė KUPČIŪNAITĖ
Kariūnų studijos
(Vytaute.Kupciunaite@lka.lt)
krn. Povilas MASONIS
Pilietinis ugdymas
(Povilas.Masionis@lka.lt)
krn. Miglė NEMANYTĖ
Sportas
(Migle.Nemanyte@lka.lt)
krn. Irenijus TREČIOKAS
Gyvenimas baigus Akademiją
(Irenijus.Treciokas@lka.lt)

Kalbos redaktorė
Nijolė ANDRIUŠIENĖ
Dizainerė
Laima ADLYTĖ
Fotografas
Eimantas GENYS
Viršelis Eimanto GENIO

SPAUSDINDO
Lietuvos kariuomenės
Karo kartografijos centras,
Muitinės g. 4, Domeikava, LT–54359 Kauno r.
Tiražas 1000 egz.
Užsakymas GL-171.
Žurnalas platinamas nemokamai.
Leidžiamas kas trys mėnesiai.

**GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA**
Šilo g. 5A, LT-10322 Vilnius
Dėl žurnalo įsigijimo prašome kreiptis:
(8 5) 210 3526, (8 5) 210 3523;
KATT 24 526, 24 523

Laisvės gynėjų diena

„Kariūno“ informacija

Karo akademijos bendruomenė, tradiciškai pagerbdama Lietuvos laisvės gynėjus, žuvusius 1991 m. sausio 13-osios naktį prie Lietuvos radijo ir televizijos pastato, sausio 12 d. dalyvavo jau dvidešimt devintą kartą vykusiame tradiciniame tarptautiniame pagarbos bėgime „Gyvybės ir mirties keliu“ ir įveikė simbolinę trasą nuo Antakalnio kapinių iki Vilniaus televizijos bokšto. Sausio 13-osios rytą Akademijos patalpose buvo užgesinta šviesa ir languose uždegtos atminimo žvakutės, simbolizuojančios gyvybę, šviesą, atminimą, vienybę ir patriotiškumą. Žuvę didvyriai buvo pagerbti iškilmingoje bendroje karių ir darbuotojų rikiuotėje.

Kariūnai dalyvavo ir kituose Laisvės gy-

nėjų dienos 29-ųjų metinių minėjimo renginiuose. Choras „Kariūnas“ ir Akademijos auklėtinių roko grupė „Vytis“ koncertavo Lietuvos Respublikos Seime, Atminimo laužų uždegimo ceremonijoje Nepriklausomybės aikštėje Vilniuje susirinkusiuosius vaišino kareiviška arbata. Choras „Kariūnas“ taip pat dalyvavo Sausio 13-osios vakare vykusiame paramos Ukrainai koncerte „Kartu iki pergalės“, kurį tiesiogiai transliavo Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija.

Su draugais ir karininkais kariūnai sausio 13-osios naktį susirinko prie Vilniaus televizijos bokšto pagerbti 1991 m. sausio įvykių aukų. Jų žūties vietose uždegė žvakutes, malda pagerbė didvyrius, prisiminė kiekvieno žuvusiojo už

Lietuvą gyvenimo kelią. Kruvinosios nakties prisiminimais pasidalijo Vilniaus televizijos bokšto gynėjas ats. ltn. Vytautas Račkauskas.

Sausio 10 d. Lietuvos karo akademijos kariūnai lankėsi Lietuvos Respublikos Seime, kuriame prasidėjo Laisvės gynėjų dienos minėjimo renginiai. Jie dalyvavo ekskursijoje, susipažino su Seimu, jo veikla ir istorija.

Prisimindami 1991 m. sausio 13 d. įvykius, kariūnai jau dešimtą kartą Lietuvos Respublikos Seime surengė interaktyvų edukacinį renginį „Sausio 13-oji. Ko galime pasimokyti?“, kurio tikslas – suteikti kariūnams galimybę priimti savarankiškus sprendimus dėl Seimo rūmų komplekso gynybos ir kartu įvertinti istorijos pamokas – paskatinti susimąstyti, kuo gali būti naudinga 1991 m. sausio įvykių patirtis būsimiems karininkams. Jie pristatė savo sumanymus, o vėliau išklausė Lietuvos laisvės gynėjų komentarus. Šiais metais su Akademijos auklėtiniais bendravo ir prisiminimais dalijosi buvęs Lietuvos kariuomenės vadas, Sausio 13-osios įvykių dalyvis, atsargos generolas leitenantas Arvydas Pocius.

▲ Ats. gen. ltn. Arvydas Pocius. *Aistės Janulevičiūtės nuotraukos*

Sausio 13-osios aukoms atminti

Krn. Povilas MASONIS

Jau 29-ąją kartą surengtas bėgimas „Gyvybės ir mirties keliu“ tradiciškai vidurdienį prasidėjo nuo Antakalnio kapinių, žuvusiųjų amžinojo poilsio vietos, ir maždaug po pusantros valandos baigėsi prie Vilniaus televizijos bokšto. Akademijos kariūnai, karininkai ir bendruomenės atstovai kartu su kitais Lietuvos piliečiais aktyviai dalyvavo pagarbos žuvusiems renginyje – bėgo skanduodami savo kuopų ir bataliono dainas, dalijo atminimo medalius ir šiltą arbatą finišo vietoje – prie pat Vilniaus televizijos bokšto.

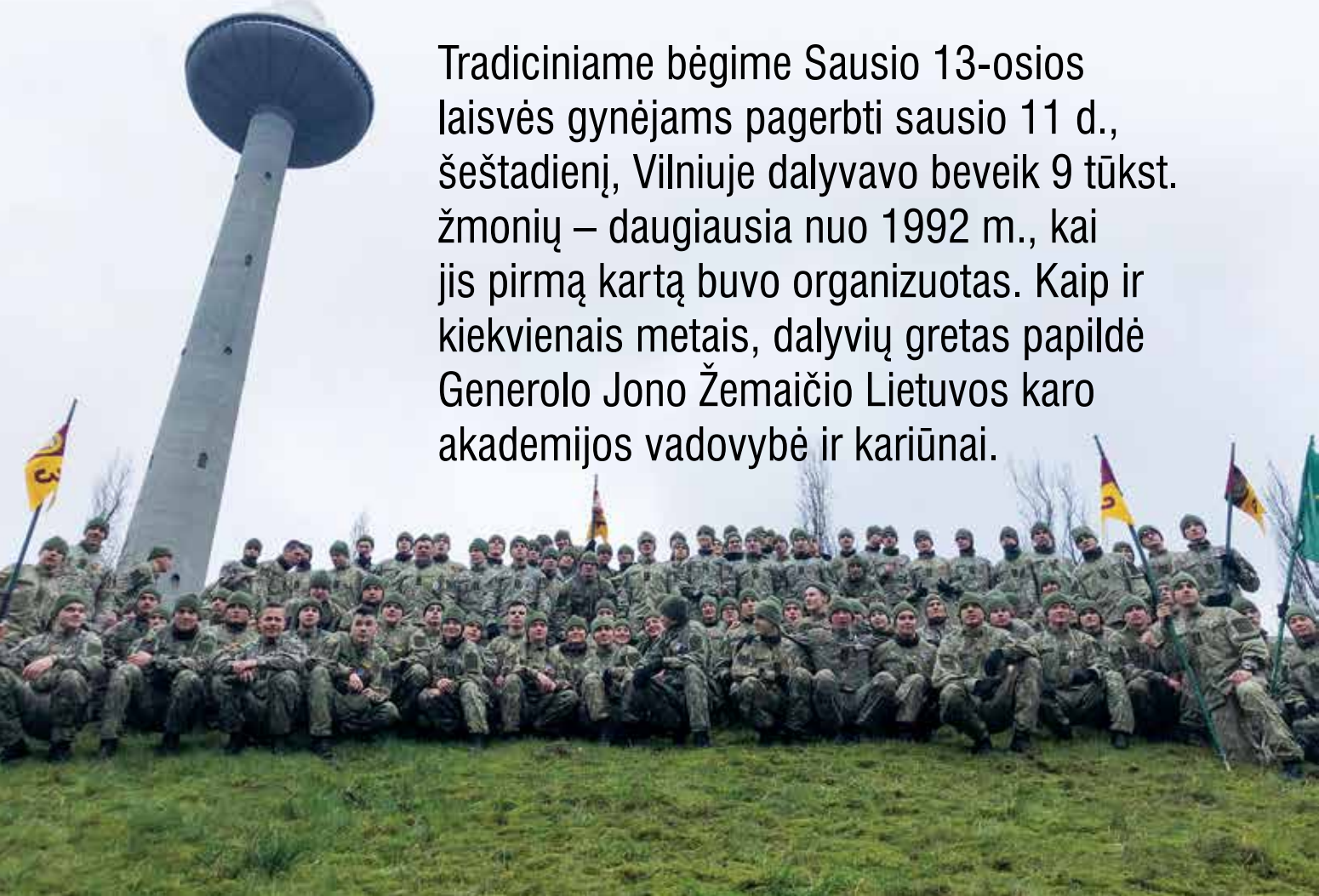
Norime pasidžiaugti, jog Akademijos bendruomenei Vilniaus miesto savivaldybė įteikė apdovanojimą už gausiausią Vilniaus komandą.

Be to, Akademijos bendruomenė Sausio 13-osios naktį tęsė kasmetę tradiciją – aplankė Vilniaus televizijos bokštą ir pagerbė Lietuvos laisvės gynėjus, ten žuvusius 1991 m.

„Sausio 13 d. gyva mūsų širdyse ir atmintyje. Tai – visuotinė Lietuvos šventė, o šie įvykiai rodo tautos vienybę, begalinį ryžtą ir tikėjimą, – sakė Akademijos auklėtiniai. – Tęsiama tradicija suvienijo mūsų bendruomenę – su mumis bėgime dalyvavo televizijos bokšto gynėjas ats. ltn. Vytautas Račkauskas, galintis pasidalyti savo Sausio 13-osios nakties prisiminimais, plk. ltn. Valerijus Šerelis ir plk. ltn. Leonas Lukoševičius, Akademijos kapelionas Mindaugas Sabonis, kiti joje studijavę karininkai, kariūnai. Mes uždegėme žvakelę tą tragišką naktį žuvusiems kaip amžinos šviesos, vilties ir meilės ženklą...“

Tradiciniame bėgime Sausio 13-osios laisvės gynėjams pagerbti sausio 11 d., šeštadienį, Vilniuje dalyvavo beveik 9 tūkst. žmonių – daugiausia nuo 1992 m., kai jis pirmą kartą buvo organizuotas. Kaip ir kiekvienais metais, dalyvių gretas papildė Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos vadovybė ir kariūnai.

Prie Nepriklausomybės laužų visų širdyse liepsnojo vienybė ir meilė Tėvynei

Lina VAITIEKŪNAITĖ

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnai kovo 10 d. Kalnų parke ant istorinio Stalo kalno surengė jau tradicija tapusį dainų ir prisiminimų vakarą „Kovo 11-osios laužai“. Pagrindinė šventės idėja – skatinti žmones įvertinti laisvės, vienybės ir patriotiškumo reikšmę ne tik asmeniniame, bet ir valstybės, šiemet švenčiančios 30-ąsias nepriklausomybės atkūrimo metines, gyvenime. Siekiantys įgyvendinti šią idėją kariūnai prieš vienuolika metų uždegė pirmąjį Kovo 11-osios laužą ir ją tęsia kiekvienais metais, sukviėdami vis daugiau visuomenės ant istorinio kalno švęsti Lietuvos laisvės.

„Stengėmės užtikrinti, kad kiekvienas dalyvis pasijustų glaudžios visuomenės dalimi, ugdytų savo meilę Tėvynei ir kartu su bendraminčiais prasmingai praleistų šventinį vakarą“, – sakė kariūnai, surengę šį išimtiną renginį.

Šiais metais, uždegus net tris Nepriklausomybės laužus, skambėjo muzika, vyko pokalbiai apie šalies gynybą ir visuomenės dalyvavimą joje. Akademijos viršininkas plk. Juozas Kačergius, sveikindamas visus susirinkusius, sakė, kad kiekvieno žmogaus net ir maži darbai, kad ir dalyvavimas šventėse, pagerbiant savo šalies vėliavą ar kitus nepriklausomybės simbolius, ugdo patriotiškumą ir kartu įkvepia jaunimą, kuris įsiliedamas į visuomenę dėl savo valstybės gali ir kalnus nuversti. „Labai smagu matyti tokią didelę minią žmonių,

atėjusių praleisti laiko kartu ir vėl pajusti mūsų visų vienybę, būti šios visuomenės dalimi“, – kalbėjo Lietuvos karo akademijos viršininkas.

Šventėje dalyvavęs krašto apsaugos ministras Raimundas Karoblis taip pat pabrėžė visuomenės ir jos įsitraukimo į valstybės gynybą svarbą: „Mūsų Nepriklausomybės kovos geriausiai parodo, kad kariuomenė be visuomenės nebūtų iškovojusi tų pergalių, kurias nuolat prisimename ir kuriomis dabar didžiuojamės. O mūsų žmonių ryšys su kariuomene gali būti stiprinamas įvairiomis formomis – Lietuvos

šaulių sąjungos ir kitų organizacijų aktyvi veikla, taip pat visuomenės parama kariuomenei rodo jos brandą, kurią turime ugdyti jau nuo mokyklos suolo.“

„Džiugu būti tokioje šventėje, tad noriu padėkoti Karo akademijai ir jos kariūnams už iniciatyvą ir gražų bei labai prasmingą renginį, – kalbėjo Lietuvos kariuomenės vadas gen. ltn. Valdemaras Rupšys. – Šis vakaras yra geriausias pavyzdys, kaip svarbu įtraukti visuomenę į krašto gynybos reikalus. Čia būdami galime pasidžiaugti – atėję jaunuoliai rodo, kad turime kartą,

▲ Krašto apsaugos ministras Raimundas Karoblis ir žurnalistas Edmundas Jakilaitis

kuri jau pati savaime be papildomų mokymų yra pasirengusi stoti ginti valstybės. Ačiū jums visiems už dalyvavimą šiame renginyje.“

Nepriklausomybės laužų autoriai, prieš 11 metų pirmą kartą surengę šį renginį, kpt. Daugirdas Antulis, kpt. Alminas Sinevičius ir kpt. Algirdas Navasaitis prisiminė, kaip kilo idėja, vienijanti ne tik kariūnus: „Sugalvojome budėjimą prie laužo kaip nepriklausomybės simbolį perduoti pirmakursiams kariūnams. Iš Karo akademijos tada į kalną žygiavome su dainomis. Ir vėliau pirmakursiai atžygiuodavo su vėliava, o po renginio grįždavo ir ją pirmieji pakabindavo prie Akademijos vartų, parodydami, kad ji kaip nepriklausomybės simbolis

plazda Karo akademijoje. Dabar tai – visų mūsų renginys. Be galo džiugu, kad Lietuvos nepriklausomybė yra visų žmonių rūpestis.“

Šiais metais pasitinkant Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 30-metį visi norintys galėjo dalyvauti didžiausioje iki šiol ant Stalo kalno kariūnų surengtoje šventėje – buvo užkurti net trys dideli laužai, jų šviesoje pasirodė kariai ir kariūnai, Akademijos kariūnų grupė „Vytis“ ir šalyje gerai žinomi muzikantai, žongliravimo ugnimi meistrai, vadinamieji fakyrų, kiti atlikėjai.

Tradicškai tarp kariūnų ir karininkų vyko virvės traukimo varžybos, savo gebėjimus demonstravo Vilniaus universiteto fizikai, visi

šventės dalyviai buvo vaišinami karviška koše ir karšta arbata. Kaip kariūnai dalyvauja renginiuose, mokosi ir žinių semiasi pratybose, visi galėjo pamatyti fotografijų parodoje, kurią taip pat apšvietė laužų šviesa, leidusi net vėlyvą vakarą pasigrožėti išimtinomis karių gyvenimo akimirkomis.

Šventė tęsėsi iki pat vidurnakčio, kai kariai atnaujino savo prisaiką ir visi norintys prisijungę vienu metu prisiekė Tėvynei, sustoję garsiai sugiedojo Lietuvos valstybės himną. Kariūnų kurstomi laužai vakaro dalyviams tapo laukimo, budrumo ir ištikimybės šaliai simboliu, subūrusiu patriotus ir priminusių, kokia ryžtinga ji buvo prieš 30 metų.

Netikėtų atradimų ir susitikimų vieta

Jolanta BUDREIKIENĖ

21-oji tarptautinė Vilniaus knygų mugė: „Gyventi reikia be formulių, reikia būti atviram“

(Jonas Mekas)

J. Meko, avangardinio kino populiarintojo, kurio kamera fiksavo tai, ką menininkas stebėjo tuo momentu, žodžiai, kuriuos pasirinko Vilniaus knygų mugės organizatoriai savo šūkiu, įtraukia visus dalyvius – leidėjus, skaitytojus, lankytojus – į LITEXPO tvyrančią kultūrinę atmosferą, kviečiančią lankytojus – nuo mažo vaiko, vartančio knygeles, žaidžiančio, pramogaujančio vaikų erdvėje, iki suaugusiųjų, įsiliejusių į forumų ir susitikimų lankymą, pokalbių klausymą, dalyvavimą diskusijose, – būti savimi, patirti, sužinoti, perskaityti, išklaudyti...

Šiais laikais, kai klesti virtualus pasaulis, LITEXPO vykstanti Knygų mugė rodo, kad knygų poreikis yra be galo didelis, nes skaitymas teikia didžiulį malonumą. Visi žinome, kokia yra skaitymo vertė ir nauda: literatūra formuoja skonį, suvokimą, supratimą apie supančią aplinką, pasaulį, žmones.

Lietuvos karo akademija taip pat turi savo skaitytojų. Vilniaus knygų mugėje pristatoma bendrame

Lietuvos akademinių leidyklų asociacijos stende, kuriame dalyvauja nuo 2007 metų.

Vėl į jo lentynas sugulė knygos, išleistos pastaruoju metu ar buvusios ir praeitų metų Knygų mugėje, bet nepraradusios populiarumo ir dabar dar paklausios. Skaitytojai domisi knygomis apie tarpukario Lietuvos kariuomenės pulkus, vis dar ieško generolo V. Grigaliūno-Glovackio atsiminimų, taip pat

▲ Krn. Rokas Šarkus ir krn. Milita Gudaitytė

teiraujasi leidinio apie Lietuvos kariuomenės uniformas ir skiriamuosius ženklus.

LKA stendą aplanko įvairaus amžiaus skaitytojai, juos domina knygos, kuriose randa paaiškinimų ir atsakymų į tam tikrus su Lietuvos istorija susijusius klausimus. Vieniems reikia knygų darbui, kitiems – mokslui, studijoms, treči domisi kuria nors mokslo sritimi ir ieško tikslios informacijos.

Puoselėdami tautiškumą, patriotizmą, pilietiškumą pristatome savo leidinius, susijusius su Lietuvos istorija, žymiomis asmenybėmis. Ugdant jaunus žmones, ypač svarbu, kad jie pažintų ne tik šalies dabartį, bet ir išmanytų praeitį, tai, kas susiję su jų gimtuoju kraštu.

▲ Po Akademijos knygų pristatymo: Gintautas Surgailis, Eugenijus Vosylius, Jonas Andriškevičius, Rasa Gedminienė, krn. Milita Gudaitytė ir Jolanta Budreikienė

Savo vietą tarp laukiamų leidinių užėmė ir LKA žurnalas „Kariūnas“, kurio mūsų stende jau ieško ne tik nuolatiniai skaitytojai.

Nepamiršti lieka ir mūsų knygų pristatymai. Gaila, šiais metais organizavome tik vieną renginį, bet labai sudominusį skaitytojus leidiniais, pristatytais pačių autorių. Lietuvos istorija vis dar yra aktuali, nes atskleidžia naujų faktų, pristato nepažintą ar menkai žinomą tarpukario ir pokario Lietuvos istoriją.

Pasirodžiusi knyga apie partizanų generolą Joną Žemaitį-Vytautą sukėlė didžiulį susidomėjimą. Iš dokumentų, iš negausių jo bendražygių prisiminimų sudėliota žmogaus biografija – tai kruopštus trijų autorių darbo rezultatas, renkant duomenis archyvuose. Susidomėjimas rodo, kad mes tikrai turime mažai informacijos apie pokario kovas, norisi ne iš nuogirdų, o iš nuodugniai aprašytų įvykių suvokti žmogaus, vadovavusio partizaninei kovai, atsidavimą Lietuvai, paskatą grumtis iki galo, išlikti tvirtam ir nepalaužiamam.

Iš tikrųjų Lietuvoje trūksta biografines literatūros. Matyt, pasirodžiusi knyga apie J. Žemaitį sukėlė

ne tik istorikų, mokslininkų, bet ir visuomenės, norinčios pažinti tautos veikėjus, apie kuriuos buvo draudžiama rašyti ar parašyta labai nedaug, susidomėjimą. Nesvarbu, kad knyga išleista anglų kalba, skaitytojai rinkosi skaityti ją dabar, žinoti ir gauti informaciją šiuo metu, nes tai aktualu, būtina pačiam, perskaičius knygą, suformuoti nuostatas į buvusius įvykius, kurie šiuo metu yra įvairiai interpretuojami ir visuomenėje diskutuojami, nesivadovauti gaudais, o remtis dokumentine medžiaga. Simboliška, kad apie pripažintą pirmąjį Lietuvos prezidentą knyga pasirodo tuo metu, kai Lietuva švenčia atsikūrusios nepriklausomos valstybės trisdešimtmetį.

Kaip ir kiekvienais metais, susidomėjimą kelia „Karo archyvas“. Mugėje pristatytas 34 tomas.

Reikia būti toje didžiulėje 18 500 kv. m erdvėje, kad pajustum aplink tvyrantį žmonių smalsumą, norą pamatyti, išgirsti, susitikti su rašytoju, kūrėju, kritiku, menininku, mokslininku. Nebūnant tose salėse, sunku įsivaizduoti ir suprasti, kodėl taip veržiamasi aplankyti Knygų mugę. Jei nemėgsti skaityti,

negali suprasti čia besilankančių žmonių, perprasti įvairialypio knygų pasaulio, įvertinti knygos naudą žmonijai. Visos parodų salės skamba tarsi bendras choras. Lankytojai pasirenka tas erdves, kurios geriausiai atitinka jų poreikius. Nebūtinai tai turi būti literatūrinės visuomenės atstovas, tai gali būti ir muzikos gerbėjas, laukiantis susitikimo su pamėgtomis muzikos grupėmis ar dainininkais.

Globaliame pasaulyje prastėja skaitymo įgūdžiai. Išugdyti skaitantį žmogų – sunkus darbas, prie kurio turi prisidėti tėvai, mokykla, žmogų supanti aplinka. Stebėdamas mugės lankytojus, apguliusius leidyklų standus, supranti, kad knygos yra reikalingos, kad jų dar neišstūmė elektroniniai leidiniai.

Knygų mugės auditorija labai įvairi ir margą, stebinanti skirtingais pomėgiais, nuomonėmis, požiūriu. Šiose erdvėse kiekvienas randa tai, kas jam aktualu, įdomu ir svarbu, atsiskleidžia lankytojų požiūris į knygas, mugėje vykstančius kultūros renginius ir susitikimus,

diskusijų klubus, literatūrinės dvi-kovas, debatų turnyrus. Įprasta, kad rengėjai kiekvienai Knygų mugės dienai suteikia tam tikrą pavadinimą: „Bičiulių diena“, „Penktadienis be formulių“, „Atvirų pasimatymų diena“, „Šeimos diena“.

Bendraudamas su LKA stendo lankytojais pradėti suprasti, kokie yra skaitytojų pomėgiai, į kokius renginius jie eina, kokia literatūra domisi. Pagal tai kiekvienai Knygų mugės dienai duočiau šiek tiek kitokius pavadinimus.

Pirmoji mugės diena – ketvirtadienis – būtų „Medžiotojų diena“. Jokiu būdu nenoriu nieko įžeisti ar pažeminti, žiūriu į juos su pagarba. Tai skaitytojai, kuriems svarbu įsigyti knygų, reikalingų jų darbui, pomėgiams, informacijai gauti, skaitymo malonumui patirti. Tai – intelektualūs skaitytojai, bijantys, kad jei atvyks vėliau, jau lentynose nebus reikalingų knygų. Jie ateina su iš anksto paruoštais sąrašais, kad paieška būtų lengvesnė, nešini dideliais krepšiais, kad galėtų patogiai sudėti knygas. Jie lankosi aukštųjų

mokyklų stenduose, kur randa pageidaujamos literatūros. Šiuos žmones pastebi iš tolo, nes daugelis jų yra nuolatiniai mūsų stendo lankytojai, mūsų knygų skaitytojai. Malonu, kad kasmet mes juos galime pradžiuginti naujais leidiniais, o jie jau teiraujasi mūsų ateinančių metų leidybos planų, ypač populiarus mokslo darbų tęstinio leidinio „Karo archyvas“ ar knygų apie Lietuvos kariuomenės istoriją.

Antrajai dienai tikrų pavadinimas „Bičiulių diena“. LKA stendą lanko mūsų mokslininkų gerbėjai, laukiantys knygų, aprašančių nepriklausomos Lietuvos kariuomenės pulkus, Lietuvos kovas ar kitus svarbius įvykius. Be to, jie mielai eina į LKA rengiamus knygų pristatymus, norėdami susitikti su autoriais, užduoti jiems rūpimus klausimus ir gauti iš jų atsakymus, sužinoti, kokių leidinių tikėtis kitais metais.

Trečioji diena galėtų būti „Knygų skaitytojų diena“. Mūsų stendą aplanko žmonės, kuriems įdomu skaityti ne vien grožinę literatūrą, – jie nori gauti atsakymus iš rūpimų klausimų, išsiaiškinti tam tikrus faktus, praplėsti akiratį, gauti įvairiausių informacijos, nebūtinai susijusios su darbine veikla. Tai – išprususi auditorija, su kuria smagu pakalbėti, išgirsti jų pasakojimų, pasvarstymų... Džiugu, kad mūsų knygų lentynos traukia ir žvilgsnius jaunų žmonių, kurie, kaip dabar įprasta, labiau linkę naudotis technologijomis, o ne sklaidyti knygų lapus. Pasirodo, kad knyga vis dar madinga ir skaitoma, šnarrantys vartomi skaitomos knygos lapai teikia malonumą.

Ketvirtoji diena – „Slampinėtojų diena“. Labai gaila, bet į trečiąją salę užėina tik prašalčiai. Čia jie užklydo, nes ėjo į susitikimą, kuris rengiamas forumo erdvėje, arba norėjo šiek tiek pigiau įsigyti bilietą į filharmoniją ar operą, o pro šalį eidami žvilgsniu užkliuvo už LKA stendo lentynose gulinčių knygų viršelių, bet atrodo, kad jie

▲ Gintautas Surgailis

▲ Jonas Andriškevičius

net nemėgina perskaityti pavadinimų, juo labiau pasidomėti, apie ką rašoma, pasklaidyti knygų. Tokių „slampinėtojų“ niekuo negalime sudominti, mandagiai dėkodami jie traukiasi toliau nuo knygų lentynų.

II kurso krn. Vytautė KUPČIŪNAITĖ

„*Namai, kuriuose nėra knygų, panašūs į kūrą be sielos*“
(Ciceronas)

Šiomet, kaip ir pastaraisiais 20 metų, vasario pabaigą vainikavo jau tradicine tapusi Vilniaus knygų mugė. Jų mylėtojai iš visos Lietuvos susirinko LITEXPO rūmuose, pasiruošę praturtinti savo knygų lentynas ir pasidalyti mintimis su kitais skaitytojais. Šiame renginyje dalyvavo ir Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnai, kuriems knygos taip pat yra labai svarbios.

Ne vieno lankytojo akį patraukė kariūnų paradinė uniforma. Su šypsena jie priėję dėkojo, kad pasirinkome nelengvą, bet garbingą gyvenimo kelią – kario tarnybą. Kelią, kuriame kiekvieną dieną esi priverstas išmokyti ko nors naujo ir tobulėti. Mes suprantame, kad be knygų negalėsime žengti nė žingsnio. Nesvarbu, kiek namuose jų turime, – net kelios mūsų mėgstamos knygos juos paver-

Netruko prabėgti išpūdžių kupinas vasario savaitgalis. Dabar belieka laukti naujų leidinių, kuriais pradžiugintume savo skaitytojus per kitų metų susitikimą tarptautinėje Vilniaus knygų mugėje, kurios tema – „Vaizdas kaip tekstas“.

čia tikrais namais. Knygos prisilietimas, jos kvapas nukelia mus į senus laikus, į kitą pasaulį, atitraukia nuo kasdienių rūpesčių ir neramumų.

Kariūnus knyga lydi visada – ji reikalinga ir paskaitose, ir po jų, nes padeda ugdyti asmenybę. Visi tikriausiai sutiks, kad knygos skaitymas internete nesuteikia tiek džiaugsmo, kiek ją laikant rankose, verčiant lapus. Todėl norime pasidžiaugti, kad toks gražus renginys kaip Knygų mugė vis dar gyvuoja ir siūlo mums tiek daug įvairių pažinimo ir savišvietos galimybių.

Kariūnai prisimena, kad smagiausia buvo, kai prie Akademijos stendo prieidavo vyresnio amžiaus lankytojai, pradėdavo dalytis savo prisiminimais ir nuoširdžiai, su ašara akyse, paprašydavo kartu nusifotografuoti, kad galėtų nuotrauką parodyti anūkams.

2020 metų Vilniaus knygų mugės statistika:

- Lankytojų skaičius – 72 930, 4 500 lankytojų daugiau nei pernai.
- Užsienio šalių dalyviai – 380, 20 dalyvių daugiau nei pernai.
- Bendras mugės plotas – 18 500 kv. m, 1 300 kv. m daugiau nei pernai.
- Kultūros renginiai – 646, 13 renginių daugiau nei pernai.
- Susitikimai su autoriais stenduose – 453, 249 daugiau nei pernai.

Finansinio raštingumo ugdymas ir jo svarba būsimajam karininkui

Doc. dr. Gitana DUDZEVIČIŪTĖ

Finansinis raštingumas – viena aktualiausių problemų Lietuvoje. Lietuvos bankų asociacijos užsakymu atliktas tyrimas rodo, kad Lietuvos gyventojų finansinio raštingumo žinios yra bazinės. Tai reiškia, kad dauguma žmonių gali tvarkyti tik paprastus finansinius reikalus – vos 15 proc. apklaustųjų gali save laikyti finansiškai išprususiais ir mažiau nei 1 proc. – puikiai išmanančiais finansus. Tyrimu siekiama atkreipti dėmesį į žemą jaunimo finansinio raštingumo lygį. Šiame straipsnyje aptarsime, kaip finansinio raštingumo problema yra sprendžiama Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje ir kokių finansinių klausimų dažniausiai kyla esantiems ir buvusiems LKA auklėtiniams.

Finansinis raštingumas – tai finansinis išsilavinimas, apimantis ekonomikos, statistikos ir skaičiavimo žinias bei įgūdžius, gebėjimą jais disponuoti priimant su finansais susijusius sprendimus. Tai žinios apie finansų valdymą, finansines rizikas, pasitikėjimą savimi ir motyvaciją taikyti turimas finansų žinias, priimant veiksmingus finansinius sprendimus, turinčius įtakos asmens finansinei gerovei.

Šiuolaikinis pasaulis siūlo kompleksą finansinių instrumentų

ir nemažai galimybių, tačiau finansinę atsakomybę ir visus su ja susijusias rizikas privalo prisiimti pats žmogus, todėl finansinis raštingumas turi tapti integralia asmens tobulėjimo sritimi. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) buvo viena pirmųjų, kuri 2005 m. tarptautiniu mastu atkreipė dėmesį į finansinio švietimo būtinybę. Lietuvoje valstybiniu lygiu priemonės finansiniam raštingumui gerinti pradėtos įgyvendinti nuo 2012 metų. Šiuo metu į

finansinio raštingumo tobulinimo veiklas įsitraukia skirtingos viešojo, nevyriausybinių ir privataus sektoriaus institucijos. Moksliniuose tyrimuose pabrėžiama, kad didėjant visuomenės finansinio raštingumo lygiui, skurdas, nelygybė ir socialinė atskirtis mažėja.

Galimus išsiskolinimo padarinius ypač aktualu suprasti jauniems žmonėms, kurių būsto paskolos paprastai sudaro didžiąją jų skolos dalį. Kai asmuo neturi arba jam nepakankama finansų žinių, jis šiuos

▲ Paskaitos-diskusijos „Svarbūs žingsniai savarankiško gyvenimo link: sprendimai dėl būsto“ akimirkos
Ž. Kosteckytės nuotraukos

klausimus leidžia spręsti kitiems, finansiškai raštingiems ir paprastai pelno siekiantiems žmonėms. Tačiau atsakomybę už padarinius ir riziką turi prisiimti finansiškai neišprusę, dažnai jauni asmenys. Tik finansinių operacijų padarinius išmanantis žmogus gali pats valdyti pinigus, suprasti su jais susijusias rizikas ir priimti protingus finansinius sprendimus. 2017 metais SEB bankas, siekdamas išsiaiškinti, kaip jaunimas Lietuvoje planuoja savo pajamas ir išlaidas, apklausė 1,7 tūkst. 18–25 metų žmonių. Rezultatai parodė, kad jauni žmonės finansinius sprendimus linkę priimti spontaniškai: 8 iš 10 apklaustųjų kasdienių išlaidų neplanuoja, o 1 iš 4 apklaustųjų nesistengia atidėti

lėšų ateičiai. SEB banko ekspertų teigimu, kiekvienas turėtų mokėti planuoti savo išlaidas, gyventi pagal savo pajamas ir stengtis kiekvieną mėnesį atidėti bent po 10 proc. pajamų nenumatytiems reikalams ar ateičiai. Finansinius įgūdžius dar vaikystėje galėtų pradėti ugdyti tėvai, vėliau prie finansinio jaunų žmonių švietimo turėtų prisidėti pedagogai, dar vėliau – dėstytojai.

Interviu metodu buvo apklausta dalis kariūnų, kurių teirautasi, kaip finansinio raštingumo problema sprendžiama Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje, kurioje ugdomi gynybos ir saugumo srities lyderiai. Atsakydami į šį klausimą dauguma kariūnų išreiškė susirūpinimą dėl ateities,

ypač netolimos, kai bus baigtos studijos Karo akademijoje ir prasidės savarankiškas gyvenimas. Kiekvienam žmogui svarbus tvirtas pagrindas po kojomis, vienas iš jų – būstas. Tai ypač aktualu tampa ką tik baigusiam Akademiją, pirmąjį karininko laipsnį gavusiam jaunajam leitenantui. Kariūnų nerimas turi pagrindo: studijuojant būsto klausimas jiems nėra aktualus, nes tuo pasirūpina Akademija. O kas toliau? Toliau reikės savarankiškai prisiimti visišką finansinę atsakomybę ir nuspręsti pirmiausia galbūt dėl būsto nuomos, o vėliau planuoti lėšas jam įsigyti. Suprasdama pagrįstą kariūnų nerimą ir norėdama jaunam žmogui padėti, Strateginio valdymo katedra spalio mėnesį

Akademijoje suorganizavo nekilnojamojo turto eksperto „Capital“ sertifikuoto brokerio / partnerio „TR group“ vadovo Tomo Rusako susitikimą su kariūnais. Svečias dalyvavo paskaitoje-diskusijoje „Svarbūs žingsniai savarankiško gyvenimo link: sprendimai dėl būsto“. Diskusiją moderavo docentė dr. Gitana Dudzevičiūtė.

Kariūnus ir Akademijos darbuotojus svečias supažindino su nekilnojamojo turto rinkos tendencijomis, papasakojo, kokių pokyčių galime tikėtis ateityje, davė patarimų, kaip išsinuomoti tinkamą būstą už „protingą“ kainą, pasinaudoti nekilnojamojo turto įsigijimo bei investicijų į jį galimybėmis.

Nekilnojamojo turto ekspertas Tomas Rusakas diskusijos metu išgiliojo į būsimų karininkų finansines galimybes bei jas įvertino, taip pat pateikė konkrečių sprendimo įsigyti ar nuomotis būstą pavyzdžių, kurie galėtų būti patrauklūs ir įdomūs Akademijos auklėtiniais, aptarė sėkmingus nekilnojamojo turto įsigijimo atvejus, demonstruojančius, kokio dydžio pajamas ir kokią finansinę grąžą gali generuoti investicija į nekilnojamąjį turtą.

Paskaita-diskusija sulaukė labai didelio susidomėjimo ir gerų kariūnų atsiliepimų bei pageidavimų dažniau organizuoti tokio pobūdžio renginius, kurie tiesiogiai prisidėtų prie jų finansinio raštingumo bei suteiktų žinių, praversiančių priimančiam finansinius sprendimus dėl būsto nuomos ar įsigijimo, baigus studijas Akademijoje.

Toliau pateikiamos kai kurių II kurso kariūnų nuomonės apie paskaitą-diskusiją su nekilnojamojo turto ekspertu TOMU RUSAKU.

Krn. GRAŽVYDAS GRICIUS: „Nekilnojamojo turto eksperto Tomo Rusako paskaita buvo tai, ko labai trūksta Akademijoje. Čia moko daug dalykų, tačiau gyvenimiškų patarimų labai stinga. Nors ir

būdamas savo srities profesionalas, Tomas kalbėjo mums, kariūnams, suprantama kalba. Jis išgiliojo į tai, ko mes norime ir ko mums reikia. Tai paskaita, kuri moko gyventi!“

Krn. ALGIRDAS RAKAUSKAS:

„Susitikimas su nekilnojamojo turto specialistu Tomu Rusaku su kaupu pateisino mano lūkesčius. Po pokalbio išėjau ramus dėl būsto įsigijimo klausimų. Pristatymas suteikė drąsos ir pasitikėjimo savimi. Prieš paskaitą būsto įsigijimas man atrodė sunkiai įmanomas ir sudėtingas procesas. Šiuo metu žinau, kad viskas yra kitaip.“

Krn. GYTIS ŠUMALOVAS:

„Paskaita buvo labai naudinga. Sužinojau daug informacijos apie nekilnojamąjį turtą ir jo įsigijimą. Labai patiko, kad buvo pasidalinta patarimais dėl nekilnojamojo turto nuomos ir įsigijimo.“

Krn. OSVALDAS DAMBRAUSKAS:

„Tomo Rusako paskaita suteikė daug naujos informacijos apie nekilnojamojo turto rinką, būsto įsigijimą, nuomą. Taip pat ekspertas papasakojo apie investavimo į nekilnojamąjį turtą galimybes. Tokie žmonės, kaip Tomas, suteikia labai daug motyvacijos jaunajai kartai rodydami asmeninį pavyzdį.“

Krn. ARMANDAS POŠKUS:

„Tomo Rusako pateikta informacija padėjo atsakyti į man iškilusius klausimus dėl būsto nuomos. Paskaita buvo labai naudinga mums, kariūnams, ateityje priimsiantiems sprendimus dėl būsto.“

Krn. DOMINYKAS KRUTULIS:

„Mano nuomone, tokios paskaitos yra labai naudingos. Tomo Rusako paskaita labai prisidėjo prie mano finansinio raštingumo. Būtų labai smagu ir naudinga išklausti daugiau panašių paskaitų, susijusių su savarankišku gyvenimu po studijų.“

Strateginio valdymo katedros vedėjos dr. Vidmantės Giedraitytės teigimu, ši paskaita-diskusija suteikė galimybę kariūnams plačiau pažvelgti į nekilnojamojo turto rinką, įvertinti savo galimybes ateityje nuomojantis ar įsigyjant būstą, kitaip tariant, rengiantis savarankiškam gyvenimui. Doktorė pabrėžė, kad „žengtas žingsnis Akademijai užmezgant ryšius su verslo atstovais, kurie, dalindamiesi savo ekspertinės veiklos patirtimi, leidžia kariūnams ir studentams studijuojamą dalyką ne tik geriau suvokti teoriškai, bet ir pritaikyti praktiškai.“

Su kokiais finansiniais iššūkiais teko susidurti buvusiems kariūnams, o šiuo metu tvirtai žengiantiems pasirinktu keliu karininkams, patirtimi maloniai sutiko pasidalinti buvę Akademijos auklėtiniai, kurie prieš keletą metų džiugino aukštais studijų rezultatais ir pasiekimais.

Vyr. ltn. INGA JANČYTĖ

(*Motorizuotosios pėstininkų brigados „Žemaitija“ vadovybės Štabo kuopa*):

„Remdamasi savo, draugų, kolegų ir pažįstamų patirtimi, galiu išskirti keletą esminių dalykų, kuriuos reikia žinoti norinčiam savarankiškai ir protingai tvarkytis su savo finansais. Visų pirma svarbus savo pajamų ir išlaidų planavimas / valdymas. Ši priemonė labai glaudžiai siejasi su poreikiu taupyti, o gauti arba turėti daugiau nei išleisti mes visi norime. Suprantama, kad dabar beveik visi turime prieigą prie elektroninės bankininkystės, kurioje labai greitai gali pasitiktinti savo išlaidas ir įplaukas, bet esu tikra, kad sutaupyti tai nepadeda. Dėl šios priežasties, manau, reikėtų elementarių patarimų-konsultacijų, kaip patogiausia, greičiausia, nesugaištant daug laiko ir paranojiškai neišgyvenant dėl kiekvieno čekio, suvaldyti savo finansus. Antrasis prioritetas – taupymas ir in-

vestavimas. Pirmuoju atveju apie taupymą buvo kalbama paprastai: išleidi mažiau, negu gauni. Šiuo atveju mintyje turimas ilgalaikis investavimas – apie tai dažnai trūksta žinių. Trečiasis savo finansais besirūpinančio žmogaus prioritetas – būsto įsigijimas. Problema tampa pats apsisprendimas dėl būsto, ar tinkamas laikas jį įsigyti. Tam reikia turėti žinių apie nekilnojamojo turto rinką, paskolos paėmimo, taupymo pradiniam įnašui galimybes, būsto nuomos ir įsigijimo teigiamas ir neigiamas puses. Šiuo klausimu kyla labai daug neaiškumų, tačiau esminis dalykas, kaip sakoma, neduok žmogui žuvies, bet duok meškerę – niekas mums nepasakys tiksliai, ką pasirinkti, kaip elgtis, kokį sprendimą priimti. Galvoti ir domėtis reikia patiems, tačiau ruošdama žmogų savarankiškam gyvenimui, Akademijs tikrai galėtų prisidėti, įtraukdama į studijų programas finansinio raštingumo dalyką. Jeigu turime lyderio ugdymą, tai gal galėtume ir finansinio raštingumo įgūdžius ugdyti? Galbūt tai neturėtų būti privalomasis dalykas, kurį reikėtų vertinti balais, – galėtų būti laisvesnio formato, galbūt vyktų po paskaitų, kaip fakultatyvas, diskusijos forma, o jo trukmė ir tęstinumas būtų planuojamas pagal poreikį.“

Vyr. ltn. PAVELAS MAZURKEVIČIUS

(*Pavel Mazurkevič*) (*Generolo Adolfo Ramanausko kovinio rengimo centras*):

„Iš esmės viskas priklauso nuo kiekvieno žmogaus tikslų ir asmeninio požiūrio. Baigęs Akademijs, neturėjau tikslo įsigyti būstą, kadangi tarnybos vieta buvo gimtajame mieste, tačiau finansinių ir psichologinių sunkumų iškilo, kai gavau darbo užmokesį. Prasidėjo „lizingai“, „paskolos“ vieniems ar kitiems poreikiams patenkinti, to rezultatas – gauti pinigai greitai „iškeliaudavo“ skoloms padengti.

▲ Nekilnojamojo turto ekspertas Tomas Rusakas

Tik po kurio laiko jau pradėdi skaičiuoti pinigus ir atsargiau disponuoti asmeniniais finansais. Mano manymu, didesnę atsakomybę turėtų prisiimti kiekvienas kariūnas – prieš baigdamas Akademijs, turi žinoti, ko tiksliai nori, kaip save, savo gyvenimą įsivaizduoja ateityje. Išankstinis informacijos rinkimas, rinkos analizė, domėjimasis finansiniais reikalais būtų pagalbines priemonės tinkamai pasiruošti savarankiškam gyvenimui, nes Akademijs išugdo išsilavinusį žmogų, karininką, kuris asmeniškai turėtų prisiimti riziką ir priimti asmeninį sprendimą dėl savo pasirinkimo.“

Vyr. ltn. MODESTAS PETRAVIČIUS

(*Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgos*):

„Baigęs Akademijs, su dideliais finansiniais iššūkiais nesusidūriau galbūt todėl, kad nuo 14 metų vasaros atostogų metu dirbdavau ir,

jau iki stojimo į Akademijs išmokau kontroliuoti savo finansus. (Prie to vėliau labai prisidėjo ir Akademijoje dėstomi dalykai.) Jau iš pirmojo darbo užmokesčio stengiausi atsidėti nustatytą sumą pajamų ir gyventi iš likusios. Padidėjus darbo užmokesčiui susidariusį skirtumą ir per mėnesį sutaupytas lėšas investuodavau, tačiau esu įsitikinęs, kad paskaitos apie nekilnojamojo turto rinką regionuose, asmeninių finansų valdymą, taupymą bei investavimą būtų labai naudingos, siekiant parengti ne tik motyvuotą karininką, bet ir finansiškai raštingą pilietį. Mano nuomone, tokios paskaitos būtų naudingiausios kariūnams paskutiniiais studijų mėnesiais.

Ltn. GYTIS KANAPECKAS

(*Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo mechanizuotasis pėstininkų batalionas*) išskyrė du esminius finansinius iššūkius, su kuriais teko

susidurti baigus Akademią: „Pirmasis iššūkis – pajamų ir išlaidų valdymas. Baigus Akademią atsiranda ne tik naujų poreikių ir su jais susijusių išlaidų, bet ir reikšmingai išauga pajamos (nuo stipendijos iki darbo užmokesčio dydžio), o tai sukelia psichologinį nerimą. Teko susidurti su finansiniais iššūkiais: kaip teisingai paskirstyti išaugusias pajamas, kiek skirti einamiesiems reikalams, atsidėti ateičiai svarbiam pirkiniai ar tiesiog taupymui. Iš pradžių atrodė, kad gali sau leisti per daug neskaičiuoti, trūko žinių ir suvokimo, kad neplanuojant savo finansų, pinigų greit neliks. Antrasis iššūkis – būsto nuoma ar įsigijimas bei su tuo susiję sprendimai. Trūko informacijos apie būsto nuomos galimybes ir kainas. Dar studijuodamas Akademijoje, buto ieškojau beveik du mėnesius. Apžiūrėjau apie 10 butų, kol radau sau tinkamą nuomotis. Nuomos sutartį pasirašiau, likus mėnesiui iki tar-

nybos pradžios, todėl didesnių rūpesčių pavyko išvengti, o kolegos buvo priversti priimti sprendimą greitai ir rinktis iš to, kas tuo metu buvo rinkoje. Šiuo metu didžiausią nerimą kelia būsto įsigijimo klausimas. Jau dabar stebiu nekilnojamojo turto rinką, domiuosi, koks bankas patikimiausias, kokias sąlygas jis siūlo. Sunku bus pasirinkti regioną.“

Išklausius esamų ir buvusių Akademijos auklėtinių išsakytas mintis, peršasi išvada, kad tikriausiai neturėtume atidėlioti finansinio raštingumo pamokų ir laukti, kol finansines tiesas būsimieji karininkai išsiaiškins patys, patyrę finansinių ir psichologinių išbandymų, iššūkių, išgyvenę nesėkmingų periodų iki tol, kol taps finansiškai raštingi. Bendradarbiaudami, diskutuodami ir dalindamiesi savo patirtimi, mes daug ką galime padaryti greičiau ir lengviau.

LITERATŪRA

Černiauskaitė, A., Kairė, S. (2018). Finansinis švietimas Lietuvoje: situacijos analizė. Švietimo ir mokslo ministerija, 52 p.

Batsaikhan, U., Demertzis, M. (2018). Financial literacy and inclusive growth in the European Union. Policy Contribution 08: 1–18.

SEB bankas (2018). Finansinio raštingumo ugdymas – žaidimų ar klaidų ir bandymų keliu? <https://www.seb.lt/infobankas/kasdieniai-finansai/finansinio-rastingumo-ugdymas-zaidimu-ar-klaidu-ir-bandymu-keliu>

BNS (2019). Tyrimas: Lietuvos gyventojų finansinis raštingumas galėtų būti geresnis, <https://kreditai.info/naujienos/519-tyrimas-lietuvos-gyventoju-finansinis-rastingumas-galetu-buti-geresnis>.

Išskirtinis aukštasis išsilavinimas

Krn. Goda BILSKYTĖ

Paskutinėse bendrojo lavinimo mokyklų klasėse moksleiviai susimąsto apie savo ateitį – kur ir ką norėtų studijuoti. Ne vienam jaunuoliui stresą kelia ir nauja šaukimo į privalomąją pradinę karo tarnybą tvarka.

„Betvarkė“ – taip vieno universiteto ketvirtakursis įvertino šiais metais pasikeitusią šaukimo į kariuomenę tvarką, kai į sąrašus įtraukiami ir aukštųjų mokyklų studentai bei jaunesni moksleiviai.

Jo teigimu, yra geresnių būdų tarnauti valstybei, nei „voliotis miške“, ir baiminasi dėl stabdomos karjeros. Vis dėlto tarnauti pakviestas studentas Rytis šypsosi, kad kitų baimė tiesiog juokinga, nes tarnyba

kariuomenėje – „sveika ir vyriška veikla“.

Šių metų šiltai žiemai einant į pabaigą Lietuvos didžiuosiuose miestuose, kaip ir kasmet, vyko studijų mugės, o jose dalyvavo ir

AKADEMIJOS PULSAS / APDOVANOTI

Krašto apsaugos
VICEMINISTRO PADĖKA –
vyr. srž. Mindaugas UCKUS

Generolo Jono Žemaičio
Lietuvos karo akademijos
GARBĖS ŽENKLU
„UŽ UOLUMĄ“:

št. srž. Aurimas NORKUS;
Arvydas PETRUŠIS

Generolo Jono Žemaičio
Lietuvos karo akademijos
VIRŠININKO PADĖKA:

krn. Mindaugas ČEPONIS;
krn. Vytenė DAGYTĖ;
krn. Vytautė KUPČIŪNAITĖ;
krn. Aidas LENKAUSKAS;
Eitvydė Dainė PERKAUSKIENĖ;
krn. Miglė PETREVIČIŪTĖ;
krn. Alanas PETROŠIUS;
Dalius PAKENIS;
krn. Sandra STATKUTĖ;

krn. Marija ZUBRICKAITĖ

Generolo Jono Žemaičio
Lietuvos karo akademijos
VIRŠININKO VARDINE
DOVANA:

krn. Augustas ALIŠAUSKAS;
vyr. srž. Robertas ARAMINAS;
Aleksandr BONDAREV;
krn. Aivaras GIEDRAITIS;
krn. Lukas GORODECKAS;
krn. Morta JANUTĖNAITĖ;
krn. Andrius JONELIS;
Justinas JUOZAITIS;
krn. Andrejus KRIVCOVAS;
krn. Rasa MALAIŠKAITĖ;
plk. ltn. Anatolijus MALYŠKINAS
krn. Miglė MATAITYTĖ;
krn. Miglė NEMANYTĖ;
krn. Simonas PANAVAS
krn. Leonas RUZGAS;
krn. Laurynas SALTONAS;
krn. Dovydas SAROČKA;

mjr. Dmitrijus SIDENICA;
krn. Auris ŠABLEVIČIUS;
krn. Artūr ŠIBEKO;
krn. Andrius ŠILVA;
krn. Justas ŠUKEVIČIUS;
krn. Jaroslav TOMAŠEVIČ;
krn. Irenijus TREČIOKAS;
Vida VIDZICKIENĖ

Generolo Jono Žemaičio
Lietuvos karo akademijos
VIRŠININKO DOVANA:

krn. Nerijus ABRASONIS;
krn. Šarūnas BALTRUŠAITIS;
krn. Goda BILSKYTĖ;
krn. Žygimantas BLADYKA;
krn. Rokas FILIPSONS;
krn. Eimantas JURGELEVIČIUS;
krn. Ingrida LEONAVIČIŪTĖ;
krn. Emilija SMITRIŪTĖ;
krn. Mantas TUTKUS

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, norinti moksleivius išsamiau supažindinti su išskirtine galimybe studijuoti šioje aukštojoje mokykloje. Lietuvos karo akademijos Atrankos centro darbuotojai, dėstytojai, kariūnai ir kariūnės, bendradarbiaudami su kitais Lietuvos kariuomenės padaliniais, pristatė daugeliui negirdėtą pirmojo laipsnio bakalauro mokslų ir karinio rengimo derinį.

Gausiai susirinkusiems moksleiviams buvo pristatytas, kaip skelbiama, jų kalibro universitetas, t. y. studijos Lietuvos karo akademijoje, kurias baigusiems suteikiamas ne tik kvalifikacinis bakalauro, bet ir pirmasis karininko – leitenanto – laipsnis. Akademijoje besimokantys kariūnai gyvena pagal kruopščiai apgalvotą, griežtą dienotvarkę, kad spėtų pakankamai žinių pasisemti įdomiose paskaitose ir fiziškai sustiprėti pratybose, specialiuose mokymuose pasiruošti nenumatytiems atvejams.

Klaipėdoje surengtoje mugėje „Studijų regata 2020“ iššū-

kių vėjas lankytojus atpūtė prie Karo akademijos stendo. Klaipėdiečiams buvo įdomu sužinoti, ar įmanoma mokytis „nenuplaukus“ toli nuo gimtojo miesto, o Akademija į šį klausimą jie turėjo labai palankų atsakymą, nes kariūnai gali pasirinkti ir studijas Lietuvos aukštojoje jūreivystės mokykloje ir ateityje tarnauti ar tobulintis Karinėse jūrų pajėgose.

Vilniuje šurmuliuojant tarptautinei aukštųjų mokyklų mugėi „Studijos 2020“ Karo akademija laukė visų, kuriuos domina karybos studijos, pasikeitusi atrankos tvarka, kariūnų gyvenimo būdas, laisvalaikis ir kiti klausimai. Stabtelėję prie mūsų atnaujinto stendo iš įvairių mokyklų atvykę moksleiviai galėjo viską sužinoti iš pirmų lūpų. Daugelis moksleivių mano, kad Karo akademijoje studijuoti gali tik vaikinai, tačiau pabendravus su žaviomis kariūnėmis, jų nuomonė pasikeitė, nes buvo akivaizdu, kad šia galimybe kviečiami pasinaudoti visi.

Išskirtinį aukštąjį išsilavinimą ir galimybę tapti ryžtingu vadu siūlantis kitoks Lietuvos universitetas laukia visų norinčių tapti tikrais lyderiais.

**LKA - daugiau nei studijos.
Čia prasideda nuotykis, kuris
tęsis visą gyvenimą!**

Žalio Velnio nuotraukų istorija

Paulius SAKALAUŠKAS

Prozininkas, poetas ir eseistas Stanislovas Abromavičius savo knygoje „Jonas Misiūnas – Žalias Velnias“ rašė: „Kai kurių žmonių gyvenimai tampa legendomis.“ Legenda, pasak rašytojo, tapo ir jos herojaus – Aukštaitijos partizanų vado Jono Misiūno, slapyvardžiu Žalias Velnias, asmenybė ir kova. Straipsnis apie jį parengtas remiantis šia S. Abromavičiaus knyga ir joje pateiktais duomenimis.

▲ Jonas MISIŪNAS

Žalias Velnias – neeilinė asmenybė. Drąsi, sumani ir įspūdingos išvaizdos. Vyras išskirtinai aukšto ūgio (apie 203 cm), lieknas, tamsiaplaukis, ilga, plona nosimi, kalbant bosu. Visos šios savybės tobulai tiko vadui. Taip, Žalias Velnias buvo ne šiaip partizanas, o Didžiosios Kovos apygardos partizanų vadas.

Jonas Misiūnas kovotojams ir gyventojams iš karto darė įspūdį, nes fiziškai buvo labai stiprus, reiklus ne tik sau, bet ir bendražygiams, nesutrikdavo net ekstremaliausiose situacijose, iš sunkiausių padėčių išslysdavęs „tarsi ungurys“. Be viso to, Didžiosios Kovos apygardos vadas Žalias Velnias turėjo neapsakomai daug energijos ir organizatoriaus talentą. Pasak amžininkų, jis netūnojo balose, nebrido per pelkes: važiuodavo tik geru keliu, eidavo švari mišku. Ir tai galėjo daryti dėl plataus pagalbininkų ir ryšininkų tinklo (S. Abromavičius, K. Kasparas, R. Trimonienė. Didžiosios Kovos apygardos partizanai. Vilnius, 1999).

Didžiosios Kovos apygardos štabo viršininkas Benediktas Trakimas-Genelis (1921-12-15–1998-05-05) savo atsiminimų knygoje „Noriu džiaugtis laisvė“ rašė:

„1945 metų pavasarį čekistai, tikėdamiesi, kad štabas vėl prie Čiobiškio, išmetė desantininkus Ukmergės pusėje prie Neries. Naktį vietiniai gyventojai girdėjo skraidančius lėktuvus. Kitą rytą savo laukuose rado vienuolika parašutų. Apie tai buvo pranešta Žaliam Velniai. Tuo laiku aš buvau prie štabo. Žalio Velnio kėdė buvo medžio kelmas, o stalas – nedidelė lentutė. Ką jis rašydavo ir kur parašęs dėdavo, mes nežinojom. Kai Žalias Velnias išgirdo apie tuos parašutus, jo veido išraiška visai nepasikeitė, tik vulgariai mestelejo: – Nors bobos turės iš ko triušikų pasiūti.

Toliau ramiai rašė, net akių nuo tos mažos fanerinės lenčiukės nepakėlė, tik tyliai niūniuodamas uždainavo:

*Kas gi tau, mergaite,
Iš stiklinių gonkų,
Tų plaukų šilkinių,
Akių mėlynų...
Gražios ir malonios
Rudenio naktys,
Sidabru papuošti
Mūsų ežerai.
Eisim ir išeisim
Iš tos tėviškėlės,
Liks prie vartų beržas
Ir našlaitė tu...*

Žalias Velnias retai dainuodavo, kartais ir aš pritardavau. Mes labai retai kalbėdavomės asmeniniais klausimais. Laisvu laiku Žalias Velnias daug skaitė. Jis visą laiką buvo paniuręs, aš jį laikiau bejausmiu žmogumi. Darbe buvo nepaprastai pareigingas, turėjo išskirtinių organizacinių gabumų, dirbo dieną ir naktį.

1946 metų Velykų rytą, saulei tekant, pažadino visus vyrus ir, paėmęs maldaknygę, nurodė visiems melstis. Jis pats meldėsi su ašaromis, nors man atrodė, kad jo pravirkdyti niekas negalėtų.

Jono Misiūno tėvai, Tomas ir Ona Misiūnai, gyveno Panevėžio apskrities Pušaloto valsčiaus Valmonių kaime (dabar – Pasvalio rajonas, Pušaloto seniūnija). Misiūnai susilaukė 10 vaikų: šešių dukterų (Marijos, Felicijos, Onos, Veronikos, Anastazijos, Petronėlės) ir keturių sūnų (Mykolo, Petro, Juozo bei Jono). Tėvas buvo kalvis, deja, savo kalvės neturėjo. Neturėjo net savo žemės, taigi dirbo pas stambesnius ūkininkus. Vienoje vietoje ilgai neapsistodavo, kiekvieną sezoną keliaudavo vis kitur. Manoma, trobelė, į kurią gausi šeima sugrįždavo po kelionių, galėjo būti ne jų, o giminaičių arba taip pat nuomojama. Dabar išsiaiškinti būtų sunku, nes pokariu ji neišliko.

Tomo ir Onos Misiūnų vaikai išsibarstė po Pušaloto valsčių ir net po Panevėžio apskritį. Daugelio gimimo vieta registruota Valmonyse,

nuolatinėje gyvenamojoje vietoje, nors ne visi gimė ten. Jono Misiūno-Žaliojo Velnio gimimo vieta įvairiuose šaltiniuose nurodoma skirtingai. Kartais nurodomas Pagiriu vienkiamis. Išsiaiškinti tikrąją gimimo vietą buvo sunku, nes Pušaloto, Joniškėlio ir Pajstrio parapijų bažnytinėse knygose įrašų apie Jono Misiūno gimimą ir krikštą nerasta.

Tik artėjant 100-osioms Didžiosios Kovos apygardos vado Žalio Velnio gimimo metinėms į paieškas ištraukė Lietuvos gyventojų genicido ir rezistencijos tyrimo centras. Vienas šio centro specialistų aptiko 1942 metų visuotinio Lietuvos gyventojų surašymo duomenis. Surašymo dokumentuose užfiksuota, kad Jonas Misiūnas, Tomo, gimė 1911 metų sausio 15-ąją Poliesės dvare, Pušaloto valsčiuje (dabar – Pamiškės kaimas, Pajstrio seniūnija, Panevėžio rajonas), kur tuo metu jo tėvas Tomas Misiūnas laikinai dirbo kalviu.

Jono Misiūno vaikystė nebuvo klota rožėmis, atvirksčiai – buvo sunki. Vyras baigė tik pradžios mokyklą, nes toliau mokytis neturėjo galimybių. Galbūt tai ir lėmė, kad 1931 metų pradžioje, nesukakęs reikalaujamo amžiaus – 21 metų,

išėjo tarnauti į Lietuvos kariuomenę savanoriu. Būtent tais metais mirė jo tėvas, po poros metų ir mama. Po šių skaudžių įvykių Jonas į gimtąjį kaimą grįždavo vis rečiau, bet parvažiuodavo visada pasipuošęs karine uniforma.

Jonas Misiūnas-Žalias Velnias

tarnavo Ketvirtajame Lietuvos karaliaus Mindaugo pėstininkų pulke Pajuostyje, prie Panevėžio, 1934 metais tapo liktiniu viršila. 1935 metais vedė Onutę Krivickaitę. Jie susipažino Oželių kaime, Panevėžio rajone, kur ji tuo metu gyveno. Tais pačiais metais, rugpjūčio

▲ Jonas MISIŪNAS

2 dieną, jiems gimė dukra Danutė Ona, tačiau tėvai mergaitę augino vos 6 mėnesius. Po to Danutę Oną paliko augti motinos sesers Anastazijos Krivickaitės-Kestaitienės šeimoje Panevėžyje. Net kai 1938 metais viršilą Joną Misiūną perkėlė tarnauti į Kupiškį, dukros sutuoktiniai nepasiėmė, nes 1937 metų gruodžio 27 dieną jiems gimė dvynekai Kęstutis ir Vytautas. Okupavus Lietuvą, Joną Misiūną perkėlė tarnauti į Valkininkus. Prasidėjus Vokietijos-SSRS karui, jis liko Valkininkuose, čia 1942 metų birželio 29 dieną gimė ketvirtas vaikas – sūnus Gediminas Petras. Deja, kūdikis mirė sulaukęs vos pusės metų.

Žalio Velnio atžalų vaikystė buvo dar sunkesnė. Kai 1942 metais Jonas Misiūnas persikėlė į Kaišiadoris, dirbo viešosios policijos geležinkelio apsaugos būrio vadu Žaslių-Kaugonių ruože, žmoną su dvynekais įkurdino Civiškių kaime, Žaslių valsčiuje. 1944 metų rugpjūčio pabaigoje, prasidėjus antrajai sovietinei okupacijai, Jonas Misiūnas, pasivadinęs Žalium Veliu, organizavo pasipriešinimą Musninkų valsčiuje. Tada į Janionių kaimą jis pervežė ir šeimą. Deja, lapkričio 25 dieną NKVD kareiviai apsupo partizanų šeimos sodybą, kur tuo metu buvo Onutė su vaikais. Moterį suėmė, o dvynekus apgyvendino Čiobiškio vaikų prieglaudoje. Praėjus šešioms dienoms po suėmimo, Onutė pagimdė ketvirtą vaiką. Tačiau vos gimęs sūnus buvo paimtas įkaitu, o jo motina išsiųsta į Musninkus, kad vyrui perduotų laišką, kuriame buvo prašoma legalizuotis. Tačiau čia partizano žmona susitiko ne tik su savo vyru, bet ir su mirtimi...

Suprantama, Jono ir Onutės Misiūnų vaikų gyvenimas po tėvelių mirties buvo sunkus. Prieglaudoje buvo terorizuojami, nes jų tėvas buvo partizanų vadas. Vėliau, pabėgę iš šios valdiškos įstaigos, buvo priversti blaškytis po gimim-

nes. Suaugę turėjo išvykti gyventi į Kaliningrado sritį. Vėliau Ringaudas Jonas grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Rudiliuose, Kupiškio rajone. Kęstutis Zigmantas mirė svetur, o Vytautas iki šiol gyvena Kaliningrado srityje.

1944 metų vasario 5 dieną Jonas Misiūnas-Žalias Velnias įstojo į gen. Povilo Plechavičiaus suburtos Lietuvos vietinės rinktinės karo mokyklą Marijampolėje. Deja, po poros mėnesių vokiečiai ją uždarė, o karius jėga suvarė į vagonus ir išvežė į Vokietiją. Laimė, Jonas Misiūnas ir dalis kariūnų sugebėjo pabėgti.

Žalias Velnias su keliais bendraminčiais grįžo į Kaišiadorių kraštą ir vėl ėmė budriai saugoti geležinkelies Kaugonių stotele. Partizanai susiskirstė į du būrius po 12–15 vyrų, kad galėtų tinkamai atlikti šias labai sunkias ir pavojingas pareigas, mat dalis geležinkelio Kaunas-Vilnius ėjo pamiškėmis, o vietos gyventojai skundėsi, kad raudonieji partizanai atima maistą, pjauna gyvulius ir žudo žmones. Taigi Žalias Velnias ir jo vyrai ėmėsi saugoti ne tik geležinkelį, bet ir juos.

1944 metų liepos pradžioje Raudonosios armijos divizionams artėjant prie Vilniaus, Jonas Misiūnas su bendražygiais pradėjo kaupti ir slėpti ginklus. Prie jų ėmė jungtis ir padėti norintys vietos gyventojai. Netrukus artimesnėse ir tolimesnėse apylinkėse plačiai pasklido kalbos apie partizanų vadą Žalią Velią.

Knygose, straipsniuose ir mokslo darbuose vartojami Jono Misiūno slapyvardžiai – Žalias Velnias arba Žalasis Velnias. Žinoma, iš pradžių partizanų vadas pasirinko Žalio Velnio slapyvardį. Juo pasirašyti 1944–1946 metų atsisaukimai, įsakymai, leistas laikraštis „Žalia giria“. Netoli Kaugonių, kur liko gyventi Jono Misiūno žmona Ona su vaikais, buvo Žalio Rago kaimas. Istoriko Kęstučio Kasparo sudarytame Didžiosios Kovos apy-

gardos partizanų žinyne nurodyta apie 4000 šios apygardos kovotojų, ryšininkų, rėmėjų pavardžių ir slapyvardžių. Tarp slapyvardžių vyrauja augalų, paukščių, žvėrių pavadinimai, pagonių dievų vardai. Dvižodžiai slapyvardžiai gana reti. Pavyzdžiui, savo ryšininkę Aldoną Sipavičiūtę Žalias Velnias vadino Velnio Išpera. Plečiantis Didžiosios Kovos apygardos partizanų veiklos teritorijai, dažniausia vartotas trumpesnis vado slapyvardžio variantas – Žalias Velnias.

Šiandienos istorikams sunku šiuos neatitikimus paaiškinti, nes Didžiosios Kovos apygardos archyvo beveik neišliko, o Lietuvos ypatingajame archyve daugiausia yra anų laikų dokumentų, išverstų į rusų kalbą, o juose „Žalias“ ir „Žalasis“ verčiami vienodai – „zielionyj“ (tiesa, pasitaiko dokumentų rusų kalba, kuriuose lietuviškas J. Misiūno slapyvardis užrašytas kirilica – vyr. redaktorius).

Nelygi kova su daug gausniais okupantais buvo sunki ir alinanti. Kovų, žūčių ir išdavysčių iškankintas Jonas Misiūnas norėjo rasti pamainą, kad Didžiosios Kovos apygardos vadas būtų karininkas. Susiklosčius tokiai situacijai, per savo agentus MGB pavyko atsiųsti vadovauti apygardai agentą nuo 1942 metų Gediminą – Vytautą Pečiūrą-Griežtą.

1946 metų liepos 24 dieną Jonas Misiūnas perdavė vadovavimą kpt. Vytautui Pečiūrai-Griežtui, o pats liko jo pavaduotoju. 1946 metų rugpjūčio 14 dieną, J. Markulio primygtinai kviečiamas, Žalias Velnias atvyko į tariamą Lietuvos partizanų apygardų atstovų pasitarimą Vilniuje. Ten jis ir buvo suimtas, po kurio laiko išvežtas į Maskvą ir 1947 metų kovo 11 dieną nužudytas Butyrkų kalėjime. Kapo vieta nežinoma (pagal esamus istorinius šaltinius, jo likimas neaiškus – vyr. redaktorius).

Jonui Misiūnui-Žaliam Veliui 1997 metų gruodžio 22 dieną buvo suteiktas kario savanorio statusas

▲ Sūnus Rimgaudas MISIŪNAS

▲ Mjr. Gediminas TRAKIMAS

▲ Sūnus VYTAUTAS MISIŪNAS

▲ Dukra Danutė Ona MISIŪNAITĖ – ILČIUKIENĖ

(po mirties), 1998 metais – pulkininko laipsnis (po mirties). Prie Kaišiadorių geležinkelio stoties esanti aikštė pavadinta Jono Misiūno vardu, atidengta atminimo lenta. Taip pat jam pastatyti atminimo ženklai Kaišiadoryse, Kaugonyse, Ukmergės Mūšios parke. Jono Misiūno-Žalio Velnio pavardė užrašyta partizanų koplytėlėje Kaišiadorių kapinėse ir ant paminklo Didžiosios Kovos apygardos partizanams atminti Gelvonuose.

1999 metų kovo 19 dieną Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu Jonas Misiūnas apdovanotas Vyčio Kryžiaus 2-ojo laipsnio ordinu (dabartinis šio apdovanojimo atitikmuo – Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro didysis kryžius) (po mirties). 1999 metų sausio 15 dieną tuomečio krašto apsaugos ministro Česlovo Stankevičiaus įsa-

kymu Krašto apsaugos savanorių pajėgų (KASP) Vilniaus apskrities teritorinės gynybos rinktinei buvo suteiktas Didžiosios Kovos apygardos 8-osios rinktinės pavadinimas, 2012 metais Jonui Misiūnui-Žaliam Velniiui, Didžiosios Kovos rinktinės vadui, – Kaišiadorių garbės piliečio vardas.

Nuo 2012 metų Abromiškių bendruomenės ir Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos Vilniaus apskrities skyrius organizuoja pėsčiųjų ir dviratininkų žygius „Žalio Velnio takais“ Didžiosios Kovos apygardos partizanų vadui Jonui Misiūnui-Žaliam Velniiui ir šios apygardos partizanams pagerbti.

Jonas Misiūnas nuo pat pradžių pasirinko Žalio Velnio slapyvardį. Manoma, kad iš šio krašto kilęs kovootojų pavadinimas „žaliukai“ yra

susijęs su vado slapyvardžiu (taip partizanai buvo vadinami ir kitose Lietuvos vietovėse – vyr. redaktorius). Beje, dabartinės Lietuvos kariuomenės Specialiųjų operacijų pajėgų kariai, išėję ypatingą parengimo programą, įgyja teisę nešioti antsiuvą „ŽALIUKAS“ (kita įdomi sąsaja su dabartine Lietuvos kariuomene – beveik 20 metų joje tarnavo Žalio Velnio štabo viršininko Benedikto Trakimo-Genelio sūnus Gediminas Trakimas, dabar jau išėjęs į atsargą majoras).

Pirmą kartą spausdiname ir Jono Misiūno-Žalio Velnio, tarnavusio Lietuvos kariuomenėje 1934 metais, portretines nuotraukas, dedikuotas krikšto sūnui – brangiam Antanėliui. Nuotraukų atsiradimo asmeniniame archyve istorija gana įprasta. Pirmiausia jos pateko į kolekcininko Vytauto Eiduko rankas. Jam, mokytojaujant vienoje mokyklų, šias nuotraukas atnešė vaikai, po vasaros atostogų atlikę „atradimų“ užduotį. Tai įvyko maždaug prieš 40 metų. Vėliau, kolekcininkams keičiantis savo radiniais, nuotraukos buvo iškeistos į kitas. Taip visai paprastai jos pateko į mano, Pauliaus Sakalausko, asmeninę kolekciją.

Krn. Paula LIŠAUSKAITĖ

Pranciškus Lišauskas gimė 1905 m. Bajorų kaime. SSRS okupacijos metais įstojo į karių savanorių gretas. Žuvo 1945 m. žiemą Jagelonių miške. Mirties aplinkybės – žūtis kovos lauke. Įamžintas S. Abromavičiaus knygoje „Didžioji kova“.

Proseneliui

*Žvarbi žiemos ranką palyti veidą,
Pavargusį, tačiau drąsos dar neapleistą.
Sunkios pėdos skęsta pusnyse,
Didžiulis ryžtas melsvoje Jo akyse.*

*Širdis Jo žino vieną žodį,
Brangesnį už didžiausią aukšo lobį.
Tėvynei paaukotą gyvybę Jis norėjęs,
Tiesos ir laisvės delnuose nešėjas.*

*Mirtis, Jo „draugė“ tolimesnė,
Juodskarė, kulką nešina,
Priėmus nuosprendį negailestingą,
Gretose didvyrių pasitinką.*

*Drąsiu žingsniu jis eina tarp gretų,
Belaisvių ir didvyrių sukurtų,
Ir neša viltį, laisto sėklą jos,
Dėl tos laisvos, brangiausios Lietuvos.*

*Nors metų metai Jo jau nebėra,
Jaučiu Jį savo širdyje,
Tą sėklą, sunkiai dygusią, aš branginu,
Vilties pritrūkusiam dalelę atiduodu.*

*Ir drąsiai žengsiu gretose karių,
Tėvynę ginsiu su tvirtu ginklu,
Tiesos ir laisvės būsiu aš nešėjas dėl vienos,
Brangiausios mano širdžiai – Lietuvos.*

Žygis Klaipėdos krašto sukilimui atminti

Krn. Rokas ŠARKUS

Sausio 17–18 d. Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Žalgirio mūšio kuopa ir Saulės mūšio kuopos pirmakursiai, vedami Kariūnų bataliono vado plk. ltn. Ričardo Andrulio ir Žalgirio mūšio kuopos vado kpt. Lino Pažeros, dalyvavo pėsčiųjų žygyje „Klaipėdos sukilėlių takais“. 3000 žygeivių, šaulių ir karių kartu teko įveikti 25 kilometrus.

Prieš žygį kariūnams buvo surengta neilga ekskursija. Jie aplankė istorines Klaipėdos vietas, pasivaikščiojo po jos senamiestį, prie paminklo „Už laisvę žuvusiems“ padėjo gėlių ir pagerbė kritusiųjų kovoje atminimą tylos minute, taip pat išklaušė pasakojimų apie sukilimą.

Kodėl šis žygis aktualus kariūnams? Per sukilimą žuvo dvylika lietuvių – karių ir šaulių. Vienas žuvusiųjų buvo tuometės Karo mokyklos kariūnas Vincas Stašelis, todėl mes, dalyvaudami šiame renginyje, pagerbiame ir jo atminimą. Kariūnai tradiciškai šiame žygyje dalyvauja jau nuo 2013 m.

Kiekvienais metais į Klaipėdą žygiuojama skirtingu maršrutu. Šį kartą jis prasidėjo Gargžduose. Trasa buvo labai įvairi: miško takeliai, asfaltuoti keliai, geležinkelio bėgiai, net kliūtį teko įveikti – persikelti per upelį. Šis žygis be galo įdomus, nes visada vyksta naktį, trasoje atsiranda nenumatytų kliūčių. Sustoję pusiaukelėje dalyviai buvo vaišინami šilta koše ir arbata. Kiekvienais metais tikslas tas pats – Klaipėda, visai kaip 1923 m. sausio 10–15 d., vykstant sukilimui.

Klaipėdos krašto sukilimas vadinamas viena sėkmingiausių Lietuvos karinių operacijų. Iš pradžių teigta, kad Klaipėdos krašto lietu-

viai patys sukilo ir siekė prisijungti prie Didžiosios Lietuvos, tačiau analizuojant jo aplinkybes ir eigą suvokta, kad be Lietuvos kariuomenės pagalbos neapsieita, be to, negalima pamiršti ir šaulių indėlio kovojant dėl mūsų uostamiesčio. Iš viso sukilime dalyvavo apie 1700 karių (įvairiuose šaltiniuose skaičiai skiriasi), tačiau žuvo tik 12 lietuvių, 2 prancūzai ir 1 vokiečių žandaras. Dabar atrodo, vertinant tuometę Klaipėdos įgulą, kurią sudarė prancūzų pajėgos ir net karo laivai, kad žuvusiųjų skaičius galėjo būti ir didesnis. Greičiausiai taip atsitiko dėl to, kad Prancūzija ypatingų politinių ir ekonominių interesų šiame krašte neturėjo. Nors Tautų Sąjunga formaliai ir pagrūmojo Lietuvai, buvo nuspręsta kraštą jai grąžinti, todėl dabar Lietuva gali vadintis jūrine valstybe.

Tikimės, kad tradicija dalyvauti žygyje gyvuos ir toliau, nes taip kariūnai pagerbia tuos, kurie žuvo, taip pat prisimena kariūną, kuris nepabūgo ir dalyvavo šioje operacijoje ir dėl to yra mums geras pavyzdys. Be to, tokie patriotiniai žygiai stiprina mūsų komandą.

Plk. ltn Valerijaus Šerelio nuotrauka

Biblioteka – tai langas į pasaulį, į žinias ir išmintį

Asta ŠULNIUVIENĖ

*„Ką mes turėtume be bibliotekų?
Neturėtume nei praeties, nei ateities“
(Ray Bradbury)*

Daugumos bibliotekų pagrindinės funkcijos – teikti bendruomenei modernias informacijas, švietimo ir kultūros sklaidos paslaugas, užtikrinti vartotojų poreikius atitinkančią prieigą prie bibliotekoje ir už jos ribų sukauptų informacijos, žinių ir kultūros išteklių. Taigi, kultūra labai svarbi bibliotekos veiklos dalis, o ji pati – reikšminga kultūros visuomenei skleidėja.

Nuo seno manoma, o tarpukario Lietuvoje buvo vieninga, pagrįžtina ir gerbtina nuomonė, kad kariai, karininkai, yra ypač aukštos kultūros asmenybės, labai apsišvietę, apsiskaitę, išsilavinę, plačios pasaulėžiūros ir akiračio žmonės, neabejingi knygai, muzikai, šokiui,

menui, kultūrai.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karo mokslų ir technologijų biblioteka aktyviai dalyvauja kultūrinėje veikloje, organizuoja įvairius renginius, susitikimus, knygų pristatymus, debatus, parodas (tiek stacionarias,

tiek virtualias), ekskursijas.

Biblioteka, kaip kultūros židinys ir jos skleidėja, stengiasi pradiuginti tiek akademinę bendruomenę, tiek vilniečius bei miesto svečius savo kultūrine veikla ir įvairiais renginiais, parodomis. Jų būta ir suorganizuota išties nemažai.

TEMINĖS, PROGINĖS IR KITOKIOS PARODOS

Pastaraisiais metais Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karo mokslų ir technologijų biblioteka bendruomenei surengė per 60 parodų. Teminės pažintinės parodos organizuojamos ir virtualios parodos kuriamos tiek savarankiškai, tiek bendradarbiaujant su menininkais, fotogra-

fais, studijų pobūdį atitinkančių knygų autoriais, taip pat įvairiomis organizacijomis: Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Lietuvos centriniu valstybės archyvu, LR Seimu, Vytauto Didžiojo karo muziejumi, Lietuvos kariuomenės Klaipėdos įgulos karininkų ramovė, Lietuvos gyventojų genocido ir re-

zistencijos tyrimo centro Okupacijų ir laisvės kovų muziejumi, Lietuvos šaulių sąjunga, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, kitomis bibliotekomis bei privačiais asmenimis. Jos būna labai įvairios, dedikuotos tam tikroms progoms, įvykiams, reiškiniams, istorinėms datoms paminėti ir pan.

ARTŪRO SLAPŠIO tapybos paroda „Tarpukario laikų Lietuvos karo lakūnai“

▲ Kairėje – srž. mjr. Alvydas Tamošiūnas, dešinėje – parodos autorius Artūras Slapšys

Parodos atidarymas sulaukė didelio publikos susidomėjimo, jame dalyvavo autorius Artūras Slapšys ir srž. mjr. Alvydas Tamošiūnas. Jie išsamiai ir įdomiai papasakojo apie tapybos darbuose pavaizduotus tarpukario Lietuvos karo lakūnus, jų gyvenimą ir likimą, pristatė tarpukario laikų lėktuvus. Šią parodą buvo galima pamatyti Karo mokslų ir technologijų bibliotekos „Tako“ galerijoje (Šv. Ignoto g. 6, Vilniuje). Vėliau bibliotekos iniciatyva paroda buvo eksponuojama Lietuvos karo akademijoje ir LR krašto apsaugos ministerijoje.

Biblioteka plačiai bendradarbiauja su fotomenininkais, joje buvo organizuota nemažai fotografijų parodų. Šias parodas stengiamasi eksponuoti ir minėtoje „Tako“ galerijoje, ir Lietuvos karo akademijoje, kad jas galėtų pamatyti kuo platesnė auditorija.

ALGIMANTO ALEKSANDRAVIČIAUS fotografijų paroda „Menininkų keliu Ever su kunigu Algirdu Toliatu“

Nemažai Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karo mokslų ir technologijų bibliotekos organizuotų parodų buvo skirtos partizaninei kovai Lietuvoje (pvz., paroda, skirta generolui Jonui Žemaičiui-Vytautui, kurioje eksponuoti LKA muziejaus fondų dokumentai ir nuotraukos, ir kitos),

nuotraukų paroda „Laisvės sparnai“, skirta Baltijos kelio 30-mečiui, paroda, skirta gražiai dviejų šalių – Lietuvos ir Sakartvelo – draugystei, „Pirmoji Gruzijos Demokratinė Respublika: Gruzijos (Sakartvelo) ir Lietuvos draugystės šimtmetis“, taip pat dažnos parodos, dedikuotos kario profesijai (pvz., paroda „Lietuvos Respublikos kariuomenės vadai 1918–1940“, Lietuvos kariuomenės dienai paminėti ir kitos), arba surengtos norint pristatyti karo techniką – nuo lėktuvų iki tankų.

Fotografijų paroda „Lietuvos šaulių sąjunga – 100 metų istorija“

Paroda „Tarpukario Lietuvos aviacija“

Bibliotekoje buvo eksponuojamos ir istorinio pobūdžio parodos: Kazimiero Simonavičiaus knygos „Didysis artilerijos menas“ iliustra-

TADO DAMBRAUSKO fotokonzursas „Lietuvos kariuomenė fotografijoje 2018“

cijų paroda, bendradarbiaujant su Kazimiero Simonavičiaus universitetu, fotografijų paroda „Sportas tarpukario Lietuvoje“, parengta su Lietuvos centriniu valstybės archyvu. Visada laukiamos ir menininkų tapybos, akvarelės ar grafikos darbų parodos, bendradarbiaujama su tokiais menininkais kaip Ona Marija Blažienė, Vaida Kunigėlytė, Reda Petrylienė, taip pat mėgiamos ir lankomos vaikų piešinių parodos, smagios, šmaikščios ir daug lankytojų pritraukusios buvo Lietuvos kariuomenės humoristinių piešinių ir karikatūrų konkurso parodos

„Humor militaris informacinio karo fronte“.

Nemažai parodų iš laiškų, archyvinės medžiagos, dokumentų, leidinių ir knygų, turimų Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karo mokslų ir technologijų bibliotekos fonduose, parengia ir šios bibliotekos darbuotojos. Būna eksponuojami Karo akademijos dėstytojų ir tarnautojų leidiniai arba parengiamos teminės ar proginės bibliotekos leidinių parodos. Paprastai jos eksponuojamos specialiuose stenduose „Tako“ galerijoje.

▲ Karikatūrų konkurso paroda „Humor militaris informacinio karo fronte“

Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dienai skirta paroda „Laiškai iš miškų...“

(Pažymėtina, kad ši paroda buvo parengta iš asmeninio mūsų bibliotekos darbuotojos šeimos archyvo medžiagos.)

Knygų parodos „Tarpukario Lietuvos kariniai statutai“ ir „Nepabuvęs kareivėliu...“

Knygų, leidinių paroda-ekspozicija, skirta Lietuvos įstojimo į NATO 15-osioms metinėms

VIRTUALIOS PARODOS

Taip pat džiaugiamės, galėdami pristatyti ir Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karo mokslų ir technologijų bibliotekos parengtas virtualias parodas.

Virtuali paroda „Lietuvos kariuomenės karininkai“

Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dienos proga buvo pristatyta šimtmetį mininčių tarpukario Lietuvos kariuomenės statutų **virtuali paroda „Tarpukario Lietuvos kariniai statutai (1919–1940)“**.

Parodoje siūloma susipažinti su šio laikotarpio statutais, kurie reglamentavo viršininkų ir pavaldinių tarpusavio santykius, tvarką, karių teises ir pareigas, drausmę ir atsakomybę. Svarbu pažymėti, kad tarpukario statutai turėjo dar vieną paskirtį – mokyti karinių veiksmų, ugdyti konkrečius įgūdžius, suteikti teorinių ir praktinių žinių. Ši virtuali paroda tęstinė. Jos rengėjų tikslas – surinkti ir paskelbti visateksčius 1919–1940 m. išleistus kariuomenės statutus. Rengiant parodą Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karo mokslų ir technologijų biblioteka bendradarbiauja su Lietuvos centriniu valstybės archyvu, Lietuvos nacionaline M. Mažvydo biblioteka, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, Kauno technologijos universiteto biblioteka.

KNYGŲ PRISTATYMAI, RENGINIAI

Organizuojamos parodos – labai svarbi Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karo mokslų ir technologijų bibliotekos veiklos dalis, tačiau ne mažiau reikšmingi yra ir knygų pristatymai bei seminarai, kaip seminaras „Elektroniniai ištekliai – šiuolaikinėms studijoms, mokslui ir mokymuisi visą gyvenimą“, Sonatos Šulcės knygos „Vilniaus istorijos. Gidas po XVIII amžiaus miestą“ pristatymas, taip pat kiti bibliotekoje vykę renginiai – istorinio dokumentinio filmo pulkininkui J. Vitkui-Kazimieraičiui atminti „Nepaprasta auka“ peržiūra Karo akademijos ramovėje, renginys „Lietuvos karinių oro pajėgų praeities įvykiai“, sukvietęs gausų būrį Lietuvos šiuolaikine ir tarpukario aviacija, jos istorija ir įdomiais šios srities faktais besidominčius žmones, kurio metu buvo perskaityta paskaita apie tarpukario karo lėktuvo „Letov“ (Šmolik) Š-20L, patyrusio avariją ir nugarmėjusio į Rėkyvos ežero (Šiaulių r.) gelmes, paieškas ir iškėlimo planus (pranešėjas srž. mjr. Alvydas Tamošiūnas), pristatyta Antano Navaičio knyga „Šimtmečio skrydis. Karo lakūno atsiminimai“ (pranešėjas – atsakingasis knygos redaktorius Mindaugas Sereičikas), išskirtinis dr. Nortauto Statkaus monografijos „Tapatybės politika etniniams konfliktams reguliuoti“ atnaujinto leidinio pristatymas, kurio metu vyko įdomi, mūsų laikais aktuali ir nestokojusi aštresnių, smagių ir šmaikščių įžvalgų, įdomių rakursų ir polemikos diskusija „Nacionalizmas – sena (nauja) politinė schizma“, kurioje dalyvavo monografijos autorius dr. Nortautas Statkus, prof. dr. Alvydas Jokubaitis, diskusijos moderatorius dr. Artū-

ras Vasiliauskas (Vilniaus universiteto Istorijos fakultetas) ir daugybė kitų.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karo mokslų ir technologijų biblioteka aktyviai dalyvauja ir Vilniaus miesto renginiuose, šiemet – „Vilniaus šviesų

festivalyje 2020“. Taip pat gražia tradicija tapo dalyvauti „Kultūros nakties“ renginiuose: „Kultūros naktis su kariuomene“ (2016 m.), „Kultūros naktis su šauliais“ (2019 m.). 2020 m. renginio, kuriame dalyvaus biblioteka, tema – „Kultūros naktis su kariūnais“.

▲ Sonatos Šulcės knygos „Vilniaus istorijos. Gidas po XVIII amžiaus miestą“ pristatymas. Nuotraukoje iš kairės: pokalbio moderatorė menotyryninkė dr. Jurgita Ludavičienė, knygos autorė Sonata Šulcė, istorikas, Lietuvos istorijos instituto doktorantas Karolis Tumelis, žurnalistė, knygų autorė Dalia Smaguraskaitė

▲ Antano Navaičio knygos „Šimtmečio skrydis. Karo lakūno atsiminimai“ pristatymas. Pranešėjas – atsakingasis knygos redaktorius Mindaugas Sereičikas

▲ Istorinio dokumentinio filmo pulkininkui J. Vitkui-Kazimieraičiui atminti „Nepaprasta auka“ peržiūra

▲ Dr. Nortauto Statkaus monografijos „Tapatybės politika etniniams konfliktams reguliuoti“ atnaujinto leidinio pristatymas. Nuotraukoje iš kairės: prof. dr. Alvydas Jokubaitis, dr. Artūras Vasiliauskas, monografijos autorius dr. Nortautas Statkus

EKSKURSIJOS PO BIBLIOTEKĄ

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karo mokslų ir technologijų bibliotekos padalinys, įsikūręs Vilniaus senamiestyje, Šv. Ignato g. 6, didžiuojasi ir džiaugiasi, galėdamas organizuoti didelio susidomėjimo sulaukiančias ekskursijas po senąsias bibliotekos erdves, menančias dar XVII–XVIII a., Renesanso ir Baroko epochas, kai čia buvo įsikūręs Vilniaus jėzuitų noviciatas (naujokynas). Architektūrinis ansamblis turi nepaprasto žavesio, labai vertinamas už įspūdingas, puošnias, kvapą gniaužiančias ne tik architektams, istorikams, menotyryninkams ar išmanantiems specialistams, bet ir paprastiems žmonėms barokines freskas, taip pat, pasak apsilankiusiųjų, už šios vietos puikią aurą. Taigi ekskursijose entuziastingai lankosi tiek vilniečiai, tiek miesto svečiai, moksleivių (kurie dar tik renkasi būsimą profesiją, todėl yra puiki galimybė plėsti komunikaciją su visuomene apie karininko profesiją), studentų grupės, kariūnai.

Tikimės, kad organizuojamų renginių, knygų pristatymų, parodų tradicija bibliotekoje bus puoselėjama ir gyvuos dar ilgai, todėl ir toliau turėsime galimybę džiuginti akademinę bendruomenę, skaitytojus, vilniečius ir miesto svečius – visus neabejingus knygai, bibliotekai ir kultūrai.

AKADEMIJOS PULSAS / SUTEIKTAS AUKŠTESNIS KARINIS LAIPSNIS

Kpt. **SIMUI ASAČIOVUI**
– majoro

Kpt. **DMITRIJUI SIDENICAI** – majoro

Pirmakursių ištvermės išbandymas Kazlų Rūdos miškuose

Krn. Paula LIŠAUSKAITĖ

Šių metų vasario 3–14 d. Saulės mūšio kuopos kariūnai dalyvavo žiemos pratybose. Pirmakursiai turėjo galimybę patikrinti savo žinias ir stiprybę ne tik Karo akademijoje, bet ir Kazlų Rūdos miškuose esančiame Brigados generolo Kazio Veverskio poligone, kur jų laukė nemenki išbandymai.

▲ Pratybos Brigados generolo Kazio Veverskio poligone Kazlų Rūdos miškuose
Krn. Vytauto Janulionio nuotrauka

Pirmąją pratybų savaitę kariūnai studijų metu įgytas žinias pademonstravo laikydami karo topografijos, taktikos, ryšių, oro gynybos ir prieštankinio granatsvaidžio „Carl Gustaf“ valdymo testus. Šių ir kitų karybos dalykų žinios itin svarbios kiekvienam būsimam leitenantui, kadangi nuo jų priklauso vado gebėjimas priimti tinkamus taktinius sprendimus.

Po intensyvios atsiskaitymų savaitės kariūnų laukė kitas išbandymas – dvi dienos miško apsuptyje. Čia instruktoriai su pirmakursiais

dalijosi taktikos, išgyvenimo, tinkamo aprangos dėvėjimo, veiksmų apšvietus gudrybėmis.

Jie akylai stebėjo ir taisė kariūnų padarytas klaidas, negailėjo vertingų patarimų.

„Pagrindinis šių pratybų tikslas – išmokyti kariūnus tinkamai parengti savo ekipuotę ir efektyviai ją naudoti operacijų metu, supažindinti juos su aprangos, dėvimos įvairiomis oro sąlygomis, sluokniavimo ypatumais ir, žinoma, ugdyti pagrindinius individualius kario įgūdžius“, – teigia Karybos

▲ Ledinis vanduo – neeilinis išbandymas
Krn. Paulos Lišauskaitės nuotrauka

studijų katedros Individualaus rengimo sekcijos viršininkas št. srž. Jonas Giedraitis.

Per pratybas kariūnai sužinojo, kokia apranga tinkamiausia miegant, judant skirtingu tempu, kaip greitai pasikeisti perbridus pelkę ar kitą vandens telkinį permirkusius drabužius. Antrą dieną pirmakursiai, lydimi instruktorių, išėjo į žygį. Jame nuolat taikė taktikos žinias, išmėgino įvairius judėjimo būdus. Galiausiai Saulės mūšio kuopos kariūnų praleistą laiką miške vainikavo bridimas į ledinį vandenį. Ir šio iššūkio nepabūgo nė vienas! Savo drąsą kartu su kariūnais neradama vandenin parodė ir kuopos vyriausioji instruktorė št. srž. Elena Vaškienė. Po šio ekstremalaus išbandymo pirmakursiai likusias pratybų dienas tobulino savo įgūdžius vykdydami topografijos, šaudymo ir inžinerijos užduotis. Bet ir tada sugebėjo patirti nuotykių, pavyzdžiui, kasdami apkasus, rado sovietinių sviedinių.

Svarbu, kad per pratybas jie dirbo ne tik individualiai, bet ir komandomis, tad buvo ugdomi bendradarbiavimo įgūdžiai, efektyvaus bendro darbo reikšmės samprata.

O ką apie pratybas mano patys kariūnai? Savo išpūdžiais pasidalijo krn. Viltė Duobaitė:

„Per pratybas turėjome progą pritaikyti pirmąjį semestrą studijuotą teorinę medžiagą. Instruktorių neįkainojama patirtis ir pamokos leido mums, kariūnams, daug ką išmokyti ir patirti. Pajutome, ką reiškia miegoti miške, koks šaltas upės vanduo, kokius drabužius geriausia dėvėti judant, atliekant taktinius veiksmus. Mano kolegos įrodė, kad komandinis darbas padeda pasiekti puikius rezultatus. Nepakartojamos emocijos ir pakilęs adrenalinas atsispindėjo kariūnų veiduose, jų akyse ir plačiose šypsenose.“

Šios išgyvenimo pratybos priverstė susimąstyti ir krn. Vytautą

Janulionį: „Tiesą sakant, man tai – pirmos tokios intensyvios karinės pratybos, todėl psichologiškai lengva nebuvo. Išmokau tikrai nemažai: įkurti laužą, judėti su ginklu keliais būdais, įveikti kliūtis, o ypač – drabužių sluoksniavimo gudrybių.“

Pirmąsias dvi paras praleidome lauke: buvo šalta, sunku, reikėjo kelis kartus „perlipti per save“. Būdamas miške antrą parą susimąščiau – kaip sunku turėjo būti mūsų partizanams! O antroji pratybų dalis buvo tiesiog fantastiška. Teko ir su kastuvu pasidaruoti, ir su kompasu bei granatsvaide pasipraktikuoti. Šios pratybos man paliko neišdildomą išpūdį!“

Taigi galima teigti, kad kariūnai per žiemos pratybas nepabūgo išbandymų, drąsiai įveikė visas kliūtis, parodė puikius rezultatus ir dar kartą įrodė, jog Saulės mūšio kuopa – vienas kumštis!

▼ Saulės mūšio kuopa – lyg vienas kumštis
Krn. Manto Runo nuotrauka

30 KRAŠTO APSAUGOS DEPARTAMENTUI

Dr. Gintautas SURGAILIS

2020 m. balandžio 25 d. minėsime Krašto apsaugos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės įkūrimo 30-ąsias metines. Matyt, ne vienas iš mūsų susimąstome – kodėl Krašto apsaugos departamento, o ne Krašto apsaugos ministerijos? Tai lėmė labai sudėtinga Lietuvos tiek vidaus, tiek išorės politika.

1998 m. birželio mėn. Lietuvos inteligentijos pastangomis įkurtas Lietuvos persitvarkymo sąjūdis šalyje pradėjo pertvarkos procesus. 1990 m. vasarį vykusiuose rinkimuose į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą Sąjūdžio kandidatai laimėjo absoliučią daugumą vietų, jų dėka 1990 m. kovo 11 d. buvo priimtas Aktas dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo, arba Kovo 11-osios Aktas, kuriuo buvo teisiškai atkurta Lietuvos valstybės nepriklausomybė. Buvo pradėta formuoti Kazimieros Prunskienės vadovaujama Lietuvos Vyriausybė. Tačiau nepriklausomybę dar reikėjo iškovoti, įtvirtinti, pasiekti tarptautinį pripažinimą, perimti į savo rankas valstybės sienų kontrolę, organizuoti krašto ir jo žmonių gyny-

▲ Kazimiera Prunskienė

mą. Tai buvo galima padaryti tik sukūrus krašto apsaugos sistemą, tuo labiau kad nuo pat pirmųjų nepriklausomybės dienų Sovietų Sąjunga prieš Lietuvą pradėjo šaltąjį karą. Siekiant apsunkinti Lietuvos santykius su kaimynais, prasidėjo Lietuvos politinė izoliacija ir skaldymas. Kad galėtų įsikišti SSRS represinės tarnybos, mėginta sudaryti konfliktines situacijas, suformuoti nacionalistines, į diktatūrą linkusias valstybes įvaizdį. Nesitenkinant tuo, 1990 m. balandžio 19 d. buvo pradėta vykdyti ekonominės blokados politika, siekiant sužlugdyti Lietuvos ekonomiką, sukurstyti žmonių nepasitenkinimą, suformuoti neigiamą požiūrį į nepriklausomos valstybės kūrimą, įbauginti gyventojus, pakirsti pa-

sitikėjimą Lietuvos valdžia ir jos institucijomis, sukelti bejėgiškumo jausmą ir sudaryti prielaidas grįžti į valdžią Maskvos statybiniais.

Formuojamos K. Prunskienės vyriausybės ministerijų sąrašė buvo ir Krašto apsaugos ministerija.

1990 m. kovo 23 d. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba pirmą kartą bandė įkurti valstybės apsaugos instituciją tvirtindama ministrus. Ministrė pirmininkė Kazimiera Prunskienė krašto apsaugos ministru pasiūlė skirti Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputatą Vidmantą Povilionį. Pristatydama kandidatą į krašto apsaugos ministrus, ministrė pirmininkė pabrėžė, kad „būtent tokios tarnybos, būtent tokį ministrą, kaip krašto apsaugos, Respublikos valstybingumui arba savarankiškos valstybės Vyriausybei tvirtinti tikrai reikia“¹.

Tačiau, kad ir kaip būtų keista, šį ministrės pirmininkės pasiūlymą nemažai Aukščiausiosios Tarybos deputatų sutiko priešiška. Siūlymui įkurti Krašto apsaugos ministeriją pirmasis pasipriešino deputatas Egidijus Bičkauskas. Jis, pateikdamas klausimą K. Prunskienei, pareiškė, kad, jo „giliu įsitikinimu, visu tuo, kas vyksta ir ko reikia, turi užsiimti vidaus reikalų ministras“².

Daugumos deputatų neigiamas požiūris iš esmės nepasikeitė ir po V. Povilionio kalbos, kurioje jis išdėstė pagrindinę krašto apsaugos kūrimo koncepciją. Šios deputatų nuostatos pagrindinę priežastį atskleidė deputatas Juozas Tamulis. Kandidatui į krašto apsaugos ministrus užduodamas klausimą jis

pabrėžė: „Visų pirma norėčiau priminti gerbiamajam kandidatui, kad Sąjūdžio rinkiminėje platformoje buvo aiškiai parašyta: ne tik neutrali, bet ir demilitarizuota.“³

Deputatė Nijolė Oželytė-Vaitiekūnienė pareiškė, jog „turėti iliuzijų, kad galima suburti kariuomenę, galinčią kam nors rimtai pasipriešinti, yra juokinga“. Ji siūlė tik sudaryti pasienio dalinius⁴. Deputatas Vidmantas Žiemelis siūlė visai nevertoti termino „kariuomenė“. Tai, deputato nuomone, gali pakenkti valstybei, kuri siekia pripažinimo⁵, o deputatas Albinas Januška buvo labai kategoriškas. Jis pareiškė: „Man atrodo, kad šitas klausimas visiškai neparengtas. Visa ta diskusija kaip kažkoks klaikus nakties sapnas. (Plojimai.) Aš kalbėsiu ultimatyviai. Siūlau nutraukti klausimo svarstymą. Jeigu vis dėlto klausimas bus siūlomas balsuoti, manau, kad bus deputatų, kurie išeis iš salės ir sukels kvorumo krizę.“⁶

Reikia pripažinti, kad A. Januška dėl daug ko buvo teisus. Klausimas iš tikrųjų nebuvo parengtas svarstyti. Pretendentas į ministrus kalbėjo gana aštriai. Kaip paaiškėjo diskusijų metu, jo išdėstyta gynybos koncepcija nebuvo aptarta su ministre pirmininke ir jau paskirtais ministrais, pagaliau ir pats pretendentas pasirodė menkai išmanęs karinius dalykus, painiojo netgi terminus, pvz., šaukimą į kariuomenę ir mobilizaciją⁷.

Deputatų A. V. Patacko, A. Januškos, K. Uokos siūlymu šio klausimo svarstymas buvo atidėtas, kol parlamente bus aptartas strateginis krašto apsaugos sistemos pobūdis⁸.

Po šių svarstymų buvo pada-

ryta teisinga išvada, kad Aukščiausioje Taryboje vyraujantys Sąjūdžio deputatai, kurie rinkimų metu labai kategoriškai pasisakė prieš kariuomenę, greitai savo nuomonės nepakeis, todėl dar kartą teikti svarstyti krašto apsaugos ministro kandidatūros neverta. Po gana intensyvių diskusijų buvo pasirinktas kitas būdas – įkurti Krašto apsaugos departamentą prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Tačiau reikia pažymėti, kad to priežastis buvo ne vien antikarinės Sąjūdžio deputatų daugumos nuostatos. Gana platų palaikymą turėjo ir nuomonė: kad dar labiau nesuerzinus SSRS, apie karinių struktūrų kūrimą apdairiau būtų kol kas apskritai viešai nediskutuoti – geriau pradėti kurti kažkokią struktūrą, kuri nesukeltų stiprios neigiamos reakcijos. Ko gero, atsižvelgus į abi minėtas nuomones ir buvo nuspręsta įkurti Krašto apsaugos departamentą (KAD).

1990 m. balandžio 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu buvo įsteigtas Krašto apsaugos departamentas. Krašto apsaugos departamento generaliniu direktoriumi paskirtas Aukščiausios Tarybos deputatas Audrius Butkevičius.

Departamentui buvo iškeltas uždavinys – formuoti ir įgyvendinti krašto apsaugos koncepciją, sukurti krašto apsaugos sistemą. Gegužės 17 d. Vyriausybės nutarime buvo detalizuotos pagrindinės Krašto apsaugos departamento veiklos kryptys: teikti siūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl krašto apsaugos, užsienio ir vidaus politikos, rengti įstatymų, susijusių su krašto apsauga, bei kitų teisės aktų projektus, planuoti krašto apsaugos sistemos darbą, kurti būtinas, kad ji galėtų funkcionuoti, tarnybas, prižiūrėti jų veiklą, įgyvendinti Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės sprendimus krašto apsaugos srityje; rengti mobilizacinius kariuomenės ir valsty-

▲ Grupė Karinio–sportinio klubo narių

bės planus, rūpintis mobilizacinių išteklių rengimu ir apskaita, karine įskaita, spręsti jaunuolių karo tarnybos klausimus, rengti siūlymus dėl jų alternatyviosios tarnybos; palaikyti ryšius su savivaldybių padaliniais ir ministerijomis, atsakingais už mobilizacinių išteklių apskaitą, skirstymą, šaukimo į kariuomenę organizavimą; rūpintis specialistų, reikalingų krašto apsaugos sistemai, rengimu, ugdyti Lietuvos Respublikos gyventojų pilietinę ir patriotinę savimonę, kuruoti visuomeninių sporto organizacijų bei jų gamybinių padalinių veiklą; rinkti

ir analizuoti informaciją, susijusią su krašto apsaugos veikla, rengti siūlymus dėl SSRS ginkluotųjų pajėgų, dislokuotų Lietuvoje, statuso ir kt., rūpintis kariuomenės veteranais, karių ir jų šeimų socialiniais reikalais; kontroliuoti produkcijos SSRS ginkluotųjų pajėgų dalims, dislokuotoms Lietuvos Respublikos teritorijoje, tiekimą; derinti SSRS ginkluotųjų pajėgų perdislokavimo, karinių manevrų, organizuojamų už karinių bazių ribų, klausimus; rengti deryboms su SSRS Vyriausybe gynybinių interesų srityje siūlymus dėl SSRS ginkluotųjų

▲ Audrius Butkevičius

▲ Bronislovas Vizbaras

pajėgų, dislokuotų Lietuvos Respublikos teritorijoje, statuso ir kt.

Departamento nuostatai buvo patvirtinti tik 1991 m. rugsėjo 27 d. Juose atsispindėjo pirmiau minėtos svarbiausios departamento veiklos kryptys, teisės ir pareigos.

Kaip matyti, departamentui buvo iškeltos faktiškai Krašto apsaugos ministerijos veiklos užduotys ir, reikia pabrėžti, dalis užduočių, bent pirminėje KAD veiklos stadijoje, buvo nereališios, nes buvo numatyta, kad įkurtame Krašto apsaugos departamente dirbs tik 38 darbuotojai. Departamentui buvo išnuomos patalpos Vilniuje, Kosciuškos g. 36, ir skirtas minimalus finansavimas.

Kol nebuvo įsikėlęs į patalpas Kosciuškos gatvėje, departamentas dirbo Aukščiausiosios Tarybos Nacionalinio saugumo komiteto skirtuose dviejuose Aukščiausiosios Tarybos rūmų kabinetuose. Į naujas patalpas departamentas persikėlė tik 1990 m. birželio 1 d. Jose buvo tik 7 kabinetai.

Darbą pradėjo nedidelis bendraminčių, vadovaujamų A. Butkevičiaus, būrelis. Suprantant, kad visko, ko iš departamento tikimasi, įvykdyti neįmanoma, pirmiausia buvo nusibrėžtos kelios svarbiausios darbo kryptys: sukurti specialiąsias tarnybas, galinčias apginti Lietuvos Respublikos interesus, pasienio ekonominės apsaugos tarnybą, svarbių valstybinių objektų bei įstaigų apsaugos tarnybas, Respublikos civilinės saugos sistemą, kurti Lietuvos kariuomenės, tada planuotos kaip nacionalinė gvardija, padalinius.

Esant Lietuvoje labai sudėtingai situacijai, vienas iš sunkiausių departamentui iškilusių uždavinių buvo pradėti rengti Lietuvos vyrus profesionaliai Lietuvos gynybai. 1990 m. pavasarį, Lietuvai dar nesulaukus tarptautinio pripažinimo, atvirai to daryti buvo beveik neįmanoma, todėl nutarta šį darbą dirbti prisidengus Karinio-tech-

1 Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos (pirmojo šaukimo) pirmoji sesija. 1990 m. kovo 21–23 d. Stenogramos. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba, Vilnius, 1991, p. 317.

2 Ten pat, p. 317.

3 Ten pat, p. 320.

4 Ten pat, p. 324–325.

5 Ten pat, p. 325.

6 Ten pat, p. 325.

7 Ten pat, p. 318–320.

8 Ten pat, p. 327.

▼ Prie išlikusio Latvijos ir Lietuvos tarpukario sieną žymėjusio pasienio stulpo Nr. 1

ninio sporto klubo iškaba. 1990 m. gegužės 31 d. Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1 prie Krašto apsaugos departamento buvo įkurtas toks klubas. Klubu viršininku paskirtas Česlovas Jezerskas. Tačiau buvo aišku, kad tai yra tik trumpalaikė priemonė.

Įkurtas Krašto apsaugos departamentas jam keliamų uždavinių vien tik su Vilniuje esančiomis struktūromis įgyvendinti negalėjo. Buvo kreiptasi į Vyriausybę, siūlant Lietuvos miestuose ir rajonuose kurti Krašto apsaugos departamento skyrius. 1990 m. gegužės 24 d. Lietuvos Vyriausybė sutiko su departamento siūlymu mobilizaciniams ištekliams ruošti, skirstyti, jų apskaitai tvarkyti, jaunuolių karo tarnybos klausimams spręsti mies-

tuose ir rajonuose įkurti Krašto apsaugos departamento skyrius arba turėti atskirus darbuotojus, išlaikimus iš Lietuvos valstybės biudžeto. 1990 m. birželio 1 d. buvo įsteigti tokie skyriai septyniose zonose: Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, o lapkričio 15 d. – Utenos.

Į Krašto apsaugos departamentą dirbti atėjo labai įvairių žmonių, tarp jų nemažai buvusių sovietinės kariuomenės ir jau išėjusių į atsargą karininkų. Jie daugiausia buvo deleguoti Atsargos karininkų sąjungos. Buvo nemažai aktyvių Sąjūdžio veikėjų, savo atstovus delegavo Politinių kalinių ir tremtinių sąjunga. Dauguma pirmųjų darbuotojų buvo gana jauni. Be abejo, absoliuti dauguma atėjusiųjų į departamentą buvo tikri Lietuvos patriotai, nes

tuometu dirbti šioje struktūroje buvo iš tikrųjų pavojinga.

1990 m. rugpjūčio mėn. Krašto apsaugos departamento vadovybė nusprendė įkurti KAD Apsaugos tarnybą. Sumanymui buvo pritarta ir 1990 m. rugpjūčio 21 d., vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1990 m. rugpjūčio 20 d. potvarkiu „Dėl Apsaugos tarnybos prie KAD įsteigimo“, buvo įkurta Krašto apsaugos departamento Apsaugos tarnyba. Pagal nuostatus tai buvo Krašto apsaugos departamento ūkiskaitinis sukarintas Lietuvos Respublikos objektus.

Pagrindiniai uždaviniai, keliami Apsaugos tarnybai, – garantuoti esamų materialinių vertybių apsaugą, neįleisti į saugomą objektą pašalinių asmenų, vykdyti Lietuvos Vyriausybės skirtas užduotis. Apsaugos tarnyba buvo formuojama savanoriškumo principu.

1990 m. rugsėjo 10 d. Lietuvos Vyriausybė, siekdama apsaugoti šalies rinką ir pradėti kontroliuoti Lietuvos sienas, priėmė nutarimą „Dėl papildomų laikinų priemonių Lietuvos Respublikos rinkai apsaugoti“. Šiuo nutarimu buvo pavesta nuo 1990 m. spalio 1 d. pradėti Lietuvos muitinės veiklą, formuoti Krašto apsaugos departamento tarnybas Lietuvos Respublikos sienos ekonominei apsaugai užtikrinti, sukurti jų veiklai būtiną materialinę techninę bazę.

Taigi departamentui buvo iškel-

tas labai sudėtingas uždavinys, nes vienas iš valstybingumo požymių yra savo sienų kontrolė, o to SSRS jokiū būdu nenorėjo leisti. Kad būtų galima įvykdyti šį nutarimą, buvo numatyta įrengti 64 Krašto apsaugos departamento Pasienio apsaugos tarnybos pasienio kontrolės postus. Pagal KAD generalinio direktoriaus įsakymą lapkričio 19 d. jie jau turėjo pradėti darbą. Iki tos dienos turėjo būti įrengti pasienio kontrolės postai, tarnybinės patalpos.

Visiems pasienio darbams vadovauti Krašto apsaugos departamente buvo sukurtas Pasienio apsaugos tarnybos skyrius. Jo viršininku buvo paskirtas Virginijus Česnulevičius. Jam ir teko pagrindiniai pasienio apsaugos kūrimo rūpesčiai.

Pasienio tarnyba buvo formuojama labai sparčiai, tačiau beveik nuo pat pirmųjų darbo dienų pasieniečiai susidūrė su nemažais sunkumais. Pagal nustatytą struktūrą pasienio 4 pareigūnų patrulio tarnybos pamaina turėjo kontroliuoti 30–40 km pasienio ruožą. Neturintys mašinų ir neginkluoti pasieniečiai jiems iškeltas užduotis galėjo atlikti tik formaliai. Nebuvo tinkamai suderintas juridinis pasieniečių statusas, rūpesčių kėlė nepatenkinamos buities ir tarnybos sąlygos, maži eilinių ir kai kurių vidurinių grandžių pareigūnų atlyginimai, neišspręsta būtų ir kai kurios kitos problemos. Nepaisydami to, pirmieji pasieniečiai garbingai atliko

savo pavojingos tarnybos pareigas.

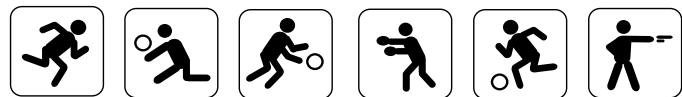
1990 m. gruodžio 20 d. Kaune buvo įsteigti 4 mėnesių trukmės Karininkų kursai. Jų viršininku buvo paskirtas Bronislovas Vizbaras. Į Karininkų kursus buvo primami Lietuvos piliečiai, turintys atsargos karininko ar praporščiko laipsnį, ne vyresni kaip 30 m., teigiamai charakterizuojami darbe, dalyvaujantys visuomeninėje veikloje, įgiję Lietuvos valdžios organų ir visuomeninių organizacijų patikėjimą. Į pirmąją kursų laidą buvo priimti 47 klausytojai.

1990 m. gruodžio 6 d. Vyriausybės pavedimu Krašto apsaugos departamente buvo įsteigtas Atskirasis apsaugos būrys. Būrio vadu paskirtas R. Baltušis. Būrys saugojo KAD pastatą, prižiūrėjo tvarką įvairių renginių metu, mokėsi karybos pagrindų. Gruodžio pabaigoje būrys išaugo į kuopą. Kuopos vadu buvo paskirtas Č. Jezerskas.

Taigi, per pirmuosius savo veiklos mėnesius departamentas ir jo struktūros augo, plėtėsi, ypač sparčiai augo sienos apsaugos padaliniai ir palaiptai tapo rimta valstybės saugumą užtikrinančia jėga. 1990 m. pabaigoje savo struktūrinuose padaliniuose departamentas turėjo jau daugiau kaip pusantro tūkstančio darbuotojų. Jis pasirengimą ginti valstybę labai sėkmingai pademonstravo 1991 m. sausio įvykių metu, tapęs pasipriešinimo SSRS ginkluotai agresijai organizavimo branduoliu.

◀ Prie sienos su Baltarusija

Sezonas uždarytas su trenksmu

Krn. Vytautė KUPČIŪNAITĖ

Intensyvios treniruotės ir jose išlietas prakaitas buvo ne veltui – virvės traukikai parvežė 4 taures! Taigi mes esam vieni stipriausių Lietuvoje!

Jungtinė Lietuvos karo akademijos profesinės karo tarnybos karių ir Mykolo Romerio universiteto komanda varžybų sezoną pradėjo ir savo jėgas išbandė kaimynų latvių sporto aikštėje. Lietuviai kovojo su daug patirties turinčiomis Latvijos komandomis. Po kovų merginos parsivežė antrosios vietos medalius. Visi sutiko, kad tai buvo puikus jėgų išbandymas ir pasiruošimas svarbiausioms visų metų varžyboms –

atviram Lietuvos virvės traukimo čempionatui.

Čempionate Jonavoje kovo 7 d. susirinko visos stipriausios Lietuvos virvės traukikų komandos. Tą dieną vyko daug įtemptų kovų ir buvo pasiekta nemažai pergalių. Pirmąją vietą po sunkios kovos laimėjome MIX 600 kg svorio kategorijoje, pirmąją vietą užėmė ir merginos, įrodžiusios, kad yra stipriausios Lietuvoje ir vienos stipriausių Latvijoje.

Antrosios vietos medalius ir taurę iškovojo vyrai 6 x 6 neribojamo svorio kategorijoje.

Po labai įtemptos kovos vyrai užsitikrino trečiosios vietos medalius. Visos šios pergalės nebūtų pasiektos be atsidavusių trenerių ir atkaklių komandos dalyvių pastangų, taip pat Akademijos bendruomenės palaikymo. Dėkojame visiems ir pažadame, kad pergalių bus dar daugiau.

Žiemos sesijos rezultatų apžvalga

Jolanta STANIULIENĖ

Šiomet, galima sakyti, beveik nebuvo žiemos, todėl tiesiog ir nepastebėjome, kaip prabėgo rudens semestras. O dabar pažiūrėkime, ar sėkmingas jis buvo mūsų kariūnams.

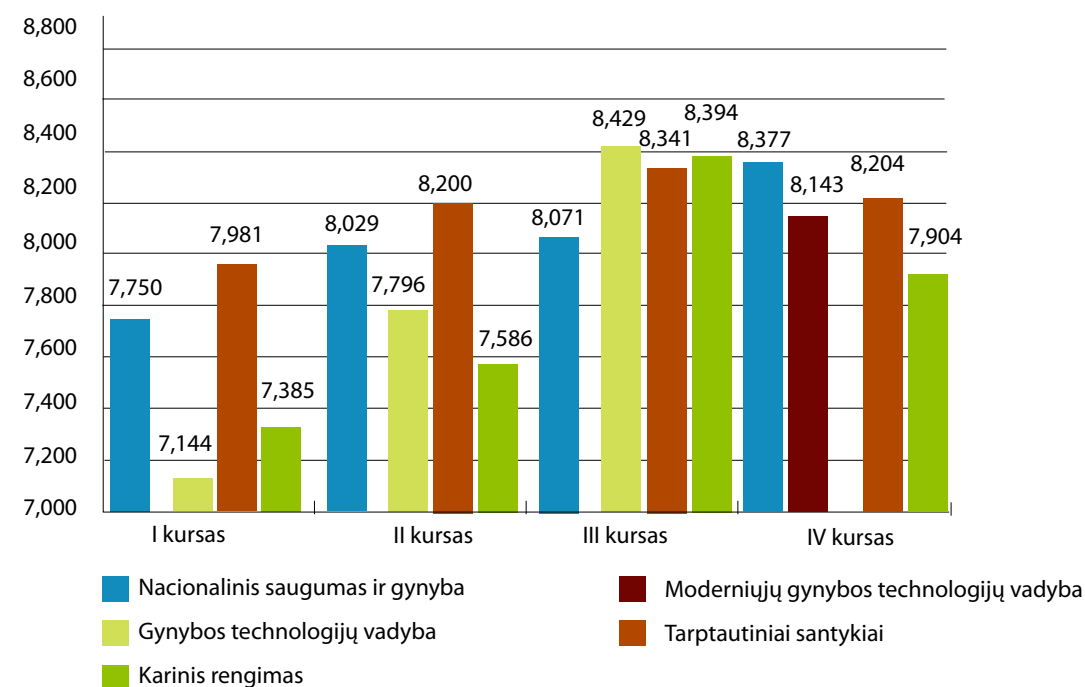
Pirmiausia norėčiau paminėti ir pasveikinti IV kurso kariūnus, kurie visi (to nebuvo jau pora metų) sėkmingai apgynė bakalauro baigiamuosius darbus ir jiems buvo suteikti visuomenės saugumo, vadybos ir politikos mokslų kvalifikaciniai laipsniai. Iš jų net keturi baigiamuosius darbus apgynė puikiais įverčiais. Tai – Simonas Panavas, Leonas Ruzgas, Aivaras Giedraitis ir Morta Janutėnaitė. Kartu norisi atkreipti dėmesį, kad ne visiems rengti šiuos darbus sekėsi sklandžiai, – aštuoni kariūnai ne iš karto atsi-

skaitė už baigiamojo darbo seminarą. Geriausiai baigiamuosius darbus sekėsi ginti Moderniųjų gynybos technologijų studijų programos kariūnams – jų įverčių vidurkis siekia 8,571 balo, prasčiausiai – Tarptautinių santykių studijų programos dalyviams, kurių pažangumo vidurkis – 7,5 balo. Palyginti su praeitais metais, visų kariūnų baigiamųjų darbų gynimo rezultatai pagerėjo, ypač Tarptautinių santykių studijų programos absolventų, kurių vidurkis buvo didesnis 1,2 balo. Čia verta priminti, kad 2018 m. absolventai baigiamuosius darbus gynė prasčiau nei šiųmetčiai (1 pav.).

Vertinant visų kursų žiemos sesijos rezultatus matyti, kad geriausiai sekėsi trečiam kursui, ypač

studijuojantiems pagal Gynybos technologijų vadybos programą, kurių vidurkis siekia 8,429 balo. Be jų, geriausiai mokėsi kitų kursų Tarptautinių santykių programos kariūnai. Sunkiausiai pirmąją sesiją įveikė studijuojantieji gynybos technologijų vadybą, kurių pažymių vidurkis tik 7,144 balo. Peržvelgus universitetinių studijų ir karinio rengimo rezultatus matyti, kad pastarasis jiems sunkesnis (kariūnų mokslų įverčiai 0,2 balo žemesni), ypač pirmo ir trečio kurso kariūnams. Nesmagu, kad, palyginti su praėjusių metų šių metų žiemos sesijos pasiekimais, visų kursų pažangumas, nors ir nežymiai, bet vis dėlto krito. Tikėsimės, kad kariūnai pasitemp ir pavasario sesijos rezul-

Dabartinių ir praėjusių mokslo metų bakalauro baigiamųjų darbų gynimo rezultatų lyginamoji lentelė (1 pav.)

tatai bus geresni (2 ir 4 pav.).

Skolų skaičiumi, kaip dažniausiai būna, rekordiškai „pirmauja“ pirmas kursas (54 skolos). Atrodo, kad visiškai neįveikiama kariūnams buvo karo topografija (33 skolos), nors papildomai pasimokę dauguma po kelių dienų už ją atsiskaitė, sunkiai perprantama – taktika (7 skolos). Antras kursas turėjo 10 skolų. Kariūnai suklypo atsiskaitydami už karinio rengimo dalyko „Vadovavimas ir valdymas (kontrolė) – PVP“ kursą. Trečiakursių trys skolos iš keturių buvo gautos vertinant mokomojo dalyko „Ginklai, šaudyba ir kovos technika“ žinias. Ketvirtam kursui užkliuvo bakalauro darbo seminaras – 8 skolos (3 pav.).

Dabar peržiūrėsime mokomųjų dalykų studijų rezultatus: kurie dalykai galbūt kariūnus labiau sudomino ar tiesiog buvo lengvesni, todėl jų turinį greičiau įsisavino, ir atvirksčiai.

Galima sakyti, kad beveik visiems pirmakursiams sunkiai įkan-

dama yra kalbos kultūra ir akademinis rašymas. Tai rodo ir pažymių vidurkis – 6,267 balo. Taip pat nekokie yra ir informacinių technologijų pagrindų (vidurkis – 6,6 balo), technologijų fizikinių pagrindų ir taikomosios matematikos (vidurkiai – 7,0 balo) rezultatai. Tačiau puikiai sekėsi rusų kalba (vidurkis – 8,571 balo), teisės pagrindai (vidurkis – 8,35 balo). Pirmakursiams reikėtų pagilinti ginklų, šaudybos ir kovos technikos žinias, nes jų įverčių vidurkis rekordiškai žemas – 5,145 balo. Taip pat nekaip sekėsi perprasti taktiką ir karo topografiją, užtat bendroji ir karo psichologija tikriausiai buvo įdomi, nes pažymiai labai geri (vidurkis – 9,159 balo).

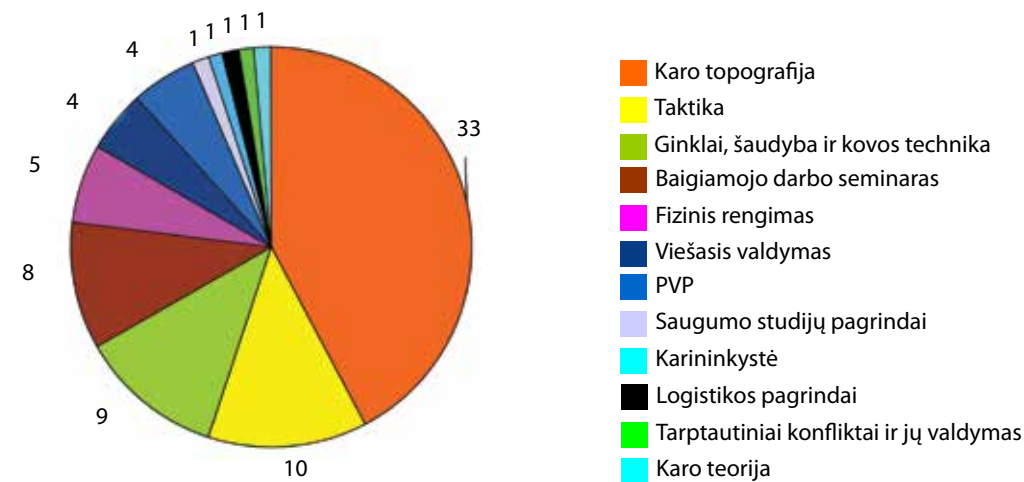
Antrakursiai neišsiskyrė savo matematinių metodų vadybos žiniomis (įverčių vidurkis – 7,25 balo), tačiau jiems puikiai sekėsi mokytis vokiečių kalbos (vidurkis – 10,0 balo), taip pat asmens ir visuomenės saugumo dalykų (vidurkis – 8,706 balo). Kilo sunkumų gilinantis į

taktiką (vidurkis – 6,611 balo), ir atvirksčiai – etikos ir estetikos kursą išstudijavo gerai (8,45 balo).

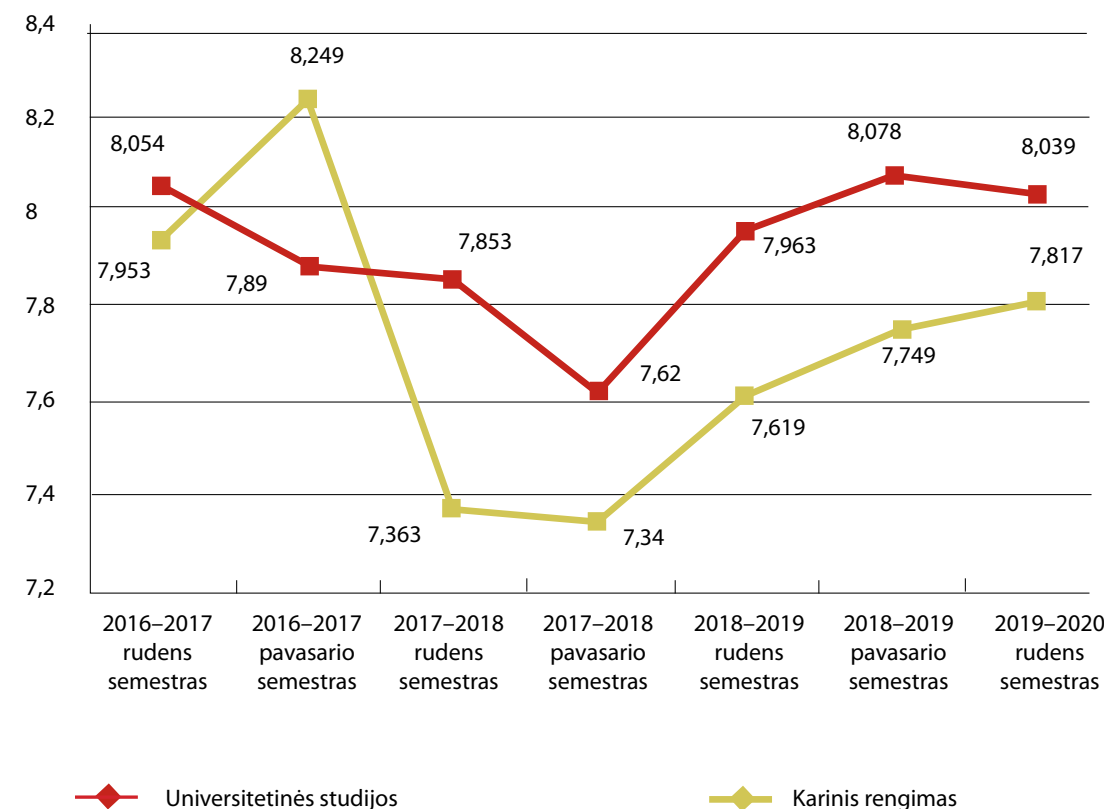
Trečiakursiams sunkiausios buvo pilietinės visuomenės studijos (pažymių vidurkis – 6,714 balo), bet visai neblogai jie išmano, atrodo, sunkoką dalyką – informacinių sistemų saugumo lygio testavimą (vidurkis – 9,143 balo), be to, sėkmingai atliko specialybės praktiką (įverčių vidurkis – 9,129 balo). Kadangi jų sporto rezultatai ir taktikos žinios buvo vidutinės, pažymių vidurkis siekė 7,6 balo, o lyderio ugdymas vyko labai sklandžiai, todėl vidurkis – 10 balų.

Ketvirtakursiai šauniai atliko specialybės praktiką (įverčių vidurkis – 9,074 balo) ir perprato vadovavimo ir valdymo subtilybes (vidurkis – 8,61 balo). Linkime jiems sėkmingai išstudijuoti aštunto semestro karinio rengimo dalykus ir taip puikiai, kaip apgynė savo baigiamuosius darbus, išlaikyti taktikos kvalifikacinį egzaminą.

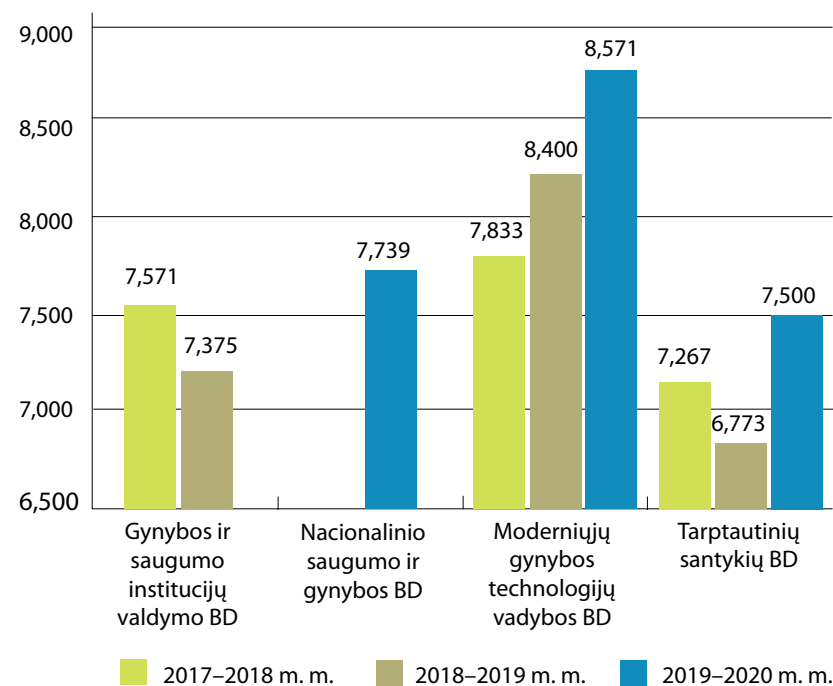
2019–2020 m. m. rudens semestro skolų diagrama (3 pav.)

Pažangumo kaitos 2016–2017 – 2019–2020 m. m. diagrama (4 pav.)

2019–2020 m. m. rudens semestro pažangumo diagrama (2 pav.)

PRIĖMIMO Į GENEROLO JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS KARO AKADEMIJOS NUOLATINES STUDIJS 2020 M. TAISYKLĖS

BENDROSIS NUOSTATOS

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija (toliau – LKA)
2020 m. organizuoja priėmimą į šias pirmosios pakopos nuolatinės studijų formos studijas:

Eil. nr.	Valstybinis kodas	Studijų programa	Universitetinių studijų trukmė (metais)	Suteikiama kvalifikacija
1.	6121LX004	GYNYBOS TECHNOLOGIJŲ VADYBA	3,5	verslo vadybos bakalauras
2.	6121JX001	TARPTAUTINIAI SANTYKIAI	3,5	socialinių mokslų bakalauras
3.	6121JX002	NACIONALINIS SAUGUMAS IR GYNYBA	3,5	socialinių mokslų bakalauras

Pirmosios pakopos nuolatinės studijų formos studijų programos vykdomos derinant universitetinių studijų ir karinio rengimo programas. Visų studijų trukmė 4 metai.

BENDRIEJI REIKALAVIMAI

1. Priėmimą į LKA vykdomas pirmosios pakopos nuolatinės studijų formos studijas organizuoja ir vykdo Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija bendrajam priėmimui organizuoti (toliau – LAMA BPO).
2. Priėmimas vykdomas vadovaujantis šiomis Priėmimo sąlygomis ir LAMA BPO tvirtinama bendrojo priėmimo tvarka. Bendrojo priėmimo tvarkos aprašas, priėmimo procedūros ir terminai skelbiami LAMA BPO interneto svetainėje www.lamabpo.lt.
3. Priėmimas į pirmosios pakopos nuolatinės studijų formos studijas LKA vykdomas LAMA BPO organizuojamo bendrojo priėmimo į universitetus ir kolegijas pagrindinio priėmimo pirmojo etapo metu.
4. Į LKA vykdomas pirmosios pakopos nuolatinės studijų formos studijas konkurso tvarka priimami asmenys tik kariūnais (toliau – kandidatai).

KANDIDATAI TURI BŪTI:

- 5.1. Lietuvos Respublikos piliečiai nuo 18 iki 28 metų;
- 5.2. įgiję vidurinį išsilavinimą;
- 5.3. išlaikę lietuvių kalbos ir literatūros valstybinį brandos egzaminą, jeigu vidurinį išsilavinimą įgijo 2015 m. ar vėliau;
- 5.4. išlaikę užsienio kalbos (anglų, vokiečių ar prancūzų) valstybinį brandos egzaminą arba tarptautinį užsienio kalbos egzaminą, kurio įvertinimai įskaitomi, egzaminą išlaikius ne žemesniu kaip B1 lygiu pagal Bendruosius Europos kalbos metmenis, jeigu vidurinį išsilavinimą įgijo 2015 m. ar vėliau;
- 5.5. išlaikę matematikos valstybinį brandos egzaminą, jeigu vidurinį išsilavinimą įgijo 2016 m. ar vėliau;
- 5.6. Priėmimo taisyklėse nustatyta tvarka dalyvavę motyvaciniam pokalbyje ir surinkę ne mažiau kaip 6 balus;
- 5.7. pasitikrinę sveikatą ir pripažinti tinkamais kariūno tarnybai;
- 5.8. pasiekę ne mažesnę kaip 5,4 balų konkursinį balą.
6. Į LKA vykdomas pirmosios pakopos nuolatinės studijų formos studijas nepriimami asmenys:
 - 6.1. atlikę laisvės atėmimo bausmę ir teisti, kol neišnykęs teistumas ar nepasibaigęs bausmės vykdymo atidėjimo laikotarpis;
 - 6.2. kurių veiksnumas apribotas teismo;
 - 6.3. kurie pagal įstatymus negali būti priimti į valstybės tarnautojo pareigas;
 - 6.4. kuriems pagal įstatymus negali būti suteikta teisė susipažinti su būtina kario pareigoms atlikti įslaptinta informacija ir ja naudotis;
 - 6.5. kurie per paskutinius 5 metus dėl priežasčių, susijusių su priesaikos sulaužymu, buvo pašalinti iš valstybės politiko pareigų, atleisti iš tikrosios karo tarnybos ar valstybės tarnybos arba pašalinti iš karinės mokymo įstaigos.

MOTYVACINIS POKALBIS

7. Motyvacinį pokalbį organizuoja ir vertina LKA.
8. Motyvaciniame pokalbyje gali dalyvauti paskutiniai vidurinio ugdymo programos metais besimokantys arba vidurinį išsilavinimą įgiję Lietuvos Respublikos piliečiai iki 28 metų.
9. Asmenys, pageidaujantys dalyvauti motyvaciniame pokalbyje, LKA pateikia:
 - 9.1. asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą;
 - 9.2. duomenis apie visuomeninę veiklą mokykloje ar kitose nevyriausybinėse organizacijose (nurodyti veiklos laikotarpį, pareigas, svarbiausius pasiekimus);
 - 9.3. kitus dokumentus, kurie, kandidato nuomone, suteiktų daugiau informacijos apie jo gebėjimus ir asmenines savybes.
10. Motyvacinis pokalbis vykdomas LKA viršininko patvirtinta stojančiųjų į Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos studijų programą motyvacijos vertinimo tvarka.
11. Motyvacinio pokalbio sandara pateikiama 1 priede.
12. Kandidatų, teigiamai įvertintų motyvaciniame pokalbyje ir surinkusių minimalų pereinamąjį balą – 6 balus iš 10 galimų, rezultatai galioja dvejus metus nuo motyvacinio pokalbio datos.
13. Kandidatai, nedalyvavę motyvaciniame pokalbyje, į LKA nepriimami.
14. Motyvaciniame pokalbyje galima dalyvauti vieną kartą per mokslo metus.
15. Kandidatams, kurių iki 2020 m. LKA organizuojamo profesinio tinkamumo testo rezultatai galioja, motyvacinis pokalbis įskaitomas.

SVEIKATOS PATIKRINIMAS

16. Motyvaciniame pokalbyje dalyvavusius ir minimalų balų skaičių surinkusius kandidatus LKA, vadovaudamasi Karinės medicinos ekspertizės nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 7 d. nutarimu Nr. 1125 „Dėl Karinės medicinos ekspertizės nuostatų patvirtinimo“, siunčia pasitikrinti sveikatos Lietuvos kariuomenės karinės medicinos ekspertizės komisijoje.

17. Kandidatai, nepasitikrinę sveikatos Karinės medicinos ekspertizės komisijoje (toliau – KMEK) arba gavę KMEK ekspertinį nutarimą, kuriuo laikomi netinkamais kariūno tarnybai, į LKA nepriimami.

TEISĖS DIRBTI IR SUSIPAŽINTI SU ĮSLAPTINTA INFORMACIJA SUTEIKIMAS

18. Iki priėmimo į LKA kandidatai turi įgyti teisę dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“.

19. Kariūnais priimti asmenys iki pirmųjų studijų metų pabaigos turi įgyti teisę dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Slaptai“.

20. Kandidatai ir kariūnai, neįgiję teisės ar pradę teisę dirbti ar susipažinti su atitinkamomis slaptumo žymomis žymima įslaptinta informacija, į LKA nepriimami arba iš jo šalinami.

21. Motyvaciniame pokalbyje dalyvavę pilnamečiai kandidatai pagal krašto apsaugos sistemoje nustatyto turinio anketą privalo pateikti LKA arba kitai tikrinančiai institucijai informaciją apie save, savo ryšius ir interesus, galinčius turėti reikšmės valstybės paslapčių apsaugai, tarnybos pareigų atlikimui ar būti interesų konflikto priežastimi. Ši informacija tikrinama ir išvados pateikiamos Priėmimo komisijai.

KONKURSINIO BALO SUDARYMO PRINCIPAI

22. Į kiekvieną studijų programą kandidatai priimami konkurso būdu pagal konkursinį balą. Kandidatai konkursinio balo mažėjimo tvarka rikiuojami į konkursinę eilę kiekvienoje studijų programoje.

23. Konkursinis balas apskaičiuojamas susumuojant konkursinių mokomųjų dalykų brandos egzaminų ir metinius perskaiciuotus pažymius, padaugintus iš svertinių koeficientų, ir papildomus balus.

24. KONKURSINIO BALO 2020 METAIS SANDARA:

KONKURSINIAI DALYKAI IR JŲ SVERTINIAI KOEFICIENTAI						
Studijų programos pavadinimas	Pirmasis dalykas	Svertinis koeficientas	Antrasis dalykas	Svertinis koeficientas	Trečiojo dalyko, nesutampancio su kitais dalykais, svertinis koeficientas	Lietuvių kalbos ir literatūros svertinis koeficientas
VERSLO IR VIEŠOSIOS VADYBOS STUDIJŲ KRYPTIŲ GRUPĖ						
Gynybos technologijų vadyba	matematika	0,4	istorija arba informacinės technologijos, arba geografija, arba užsienio kalba	0,2	0,2	0,2
SOCIALINIŲ MOKSLŲ STUDIJŲ KRYPTIŲ GRUPĖ						
Tarptautiniai santykiai	istorija	0,4	matematika arba informacinės technologijos, arba geografija, arba užsienio kalba	0,2	0,2	0,2
Nacionalinis saugumas ir gynyba						

KONKURSINIO BALO SUDARYMO PRINCIPAI

25. Konkursiniam balui sudaryti imami:

- 25.1. pirmojo dalyko brandos egzamino įvertinimas;
- 25.2. antrojo dalyko brandos egzamino įvertinimas arba metinis pažymys;
- 25.3. trečiojo dalyko brandos egzamino įvertinimas arba metinis pažymys;
- 25.4. lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino įvertinimas.

26. Papildomi balai stojantiesiems į bet kurią studijų programą pridedami:

- 26.1. tarptautinių olimpiadų ir konkursų laimėtojams: I vieta – 2,5 balo, II vieta – 1,5 balo, III vieta – 1 balas;
- 26.2. šalies olimpiadų ir konkursų laimėtojams: I vieta – 1,5 balo, II vieta – 1 balas, III vieta – 0,5 balo;
- 26.3. baigusiesiems bazinius karinius mokymus ar privalomąją karo tarnybą – 0,7 balo;
- 26.4. stojantiesiems, kurių pirmojo arba antrojo konkursinio dalyko brandos darbo įvertinimas ne žemesnis nei 9, – 0,25 balo;
- 26.5. dalyvavusiesiems tarptautinėje arba nacionalinėje jaunimo savanoriškoje veikloje, kuri yra ne trumpesnė negu 3 mėnesiai, – 0,25 balo;
- 26.6. šauliams, pateikusiems šaulio pažymėjimą, – 0,5 balo;
- 26.7. Krašto apsaugos savanorių pajėgų kariams savanoriams – 0,5 balo;
- 26.8. Generolo Povilo Plechavičiaus kadetų licėjaus abiturientams – 0,5 balo;
- 26.9. asmenims, baigusiesiems kūno kultūros modulį „Krašto gynyba“, – 0,1 balo.

PRIĖMIMAS

27. Įvertinus kandidatų atitiktį nustatytiems reikalavimams, galutinius sprendimus dėl pakviestųjų studijuoti pagal pirmosios pakopos nuolatinės formos studijų programas sąrašų tvirtinimo ir visais šiose Priėmimo taisyklėse nenumatytais atvejais priima LKA viršininko sudaryta Priėmimo komisija.

28. Studijuoti į LKA pagal pirmosios pakopos nuolatinės studijų formos studijų programas kviečiami asmenys pasirašo nustatytos formos Kariūno mokymosi sutartį. Asmenys, atsisakę pasirašyti sutartį, į LKA nepriimami.

PRIĖMIMO PROCEDŪROS

29. Registracija į motyvacinį pokalbį LKA vyksta iki 2020 m. liepos 20 d. tel. (8 5) 210 3593 ir 8 682 31072. Registruodamasis į motyvacinį pokalbį stojantysis nurodo:

- 29.1. vardą, pavardę;
- 29.2. gimimo metus;
- 29.3. telefono numerį;
- 29.4. kur gyvena.

30. Atvykęs į motyvacinį pokalbį stojantysis pateikia:

- 30.1. asmens dokumentą;
- 30.2. duomenis apie visuomeninę veiklą mokykloje ar kitose nevyriausybinėse organizacijose (nurodyti veiklos laikotarpį, pareigas, svarbiausius pasiekimus);
- 30.3. duomenis, kad mokosi paskutiniiais vidurinio ugdymo programos metais arba yra įgijęs vidurinį išsilavinimą.

31. Visa informacija apie motyvaciniame pokalbyje dalyvaujančius stojančiuosius yra konfidenciali ir viešai neskelbiama.

32. Asmenis, teigiamai įvertintus motyvacinio pokalbio metu, į Karinę medicinos ekspertizės komisiją (toliau – KMEK) siunčia LKA G1 Tarnybos administravimo poskyris. KMEK išduota sveikatos būklės pažyma pateikiama LKA priėmimo komisijai.

33. Asmens patikrinimą dėl teisės dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, atlieka LKA G2/6 skyrius, vadovaudamasis Teisės dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, suteikimo ir panaikinimo krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2016 m. lapkričio 4 d. įsakymu Nr. V-1018 „Dėl Teisės dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, suteikimo ir panaikinimo krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašo patvirtinimo ir įgaliojimų suteikimo“, ir pateikia išvadą LKA priėmimo komisijai. Motyvacinio pokalbio metu gavęs teigiamą įvertinimą asmuo, pretenduojantis gauti leidimą, užpildo nustatytos formos sutikimą būti tikrinamas.

PRIĖMIMO PROCEDŪROS

34. Dokumentai, įrodantys stojančiojo pasiekimų, už kuriuos pridedami papildomi balai, tikrumą, įkeliami PDF formatu į LAMA BPO informacinę sistemą iki bendrojo priėmimo prašymų teikimo termino pabaigos.

34.1. LKA priėmimo komisijos posėdis (dalyvavimas būtinas) vyks 2020 m. liepos 31 d. 10.00 val.

35. Į Priėmimo komisijos posėdį kviečiami:

35.1. kandidatai, atitinkantys 5 punkte nurodyto įsakymo reikalavimus;

35.2. kandidatai, atitinkantys 5 punkte nurodyto įsakymo reikalavimus, tačiau neturintys KMEK pažymos.

36. Kandidatai, atitinkantys 5 punkte nurodyto įsakymo reikalavimus, bet turintys neigiamą KMEK išvadą, konkurse nedalyvauja.

37. Sutartys su 35.1 punkte nurodytais kandidatais pasirašomos iškart po LKA priėmimo komisijos posėdžio, su 35.2 punkte nurodytais kandidatais – tik KMEK pripažintais tinkamais kariūnų tarnybai.

38. Studijų pradžia LKA – iškart po sutarčių pasirašymo.

39. Kariai, priimti į LKA nuolatinės studijas, nutraukia profesinės karo tarnybos sutartį vadaudamiesi Profesinės karo tarnybos nutraukimo kario iniciatyva prieš terminą tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2012 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. V-231 „Dėl Profesinės karo tarnybos nutraukimo kario iniciatyva prieš terminą tvarkos aprašo patvirtinimo“.

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

45. Visais Taisyklėse nenumatytais atvejais sprendimus dėl asmenų priėmimo į LKA priima Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos viršininko įsakymu paskirta Priėmimo komisija. Priėmimo komisijos adresas: Šilo g. 5A, administracinis korpusas, 317 kab., Vilnius.

DOKUMENTAI

40. Dokumentai, reikalingi priėmimui į LKA įforminti (pateikiami LKA priėmimo komisijai posėdžio metu):

40.1. pasas arba asmens tapatybės kortelė;

40.2. brandos atestatas ir jo priedas, kitas vidurinį išsilavinimą liudijantis dokumentas;

40.3. pažymos apie perlaikytus ir papildomai laikytus brandos egzaminus;

40.4. diplomai ir jo priedėlis (jei baigta aukštoji arba aukštesnioji mokykla);

40.5. dokumentas, patvirtinantis vardo ar pavardės keitimą, jeigu ne visi pateikiami dokumentai yra tuo pačiu vardu ar pavarde;

40.6. dokumentas, patvirtinantis, kad asmuo turi teisę gauti papildomų balų (pvz.: pažyma apie baigtus būtinuosius karinius mokymus, karinis liudijimas, kario savanorio pažymėjimas, šaulio pažymėjimas ir pan.);

40.7. KMEK išduota sveikatos būklės pažyma;

40.8. gyvenimo aprašymas (laisva forma).

41. Taisyklių 40.1–40.6 papunkčiuose išvardytų dokumentų originalai, padarius jų kopijas, grąžinami juos pateikusiam asmeniui, notaro patvirtintos dokumentų kopijos negrąžinamos..

STUDIJŲ FINANSAVIMAS

42. Pirmosios pakopos nuolatinės studijų formos studijos, vykdomos kartu su kariniu rengimu, finansuojamos iš valstybės biudžeto lėšų.

43. Jeigu kariūnas pašalinamas iš LKA arba atsako sudaryti profesinės karo tarnybos sutartį, įstatymų nustatyta tvarka iš jo išieškamos jo mokymo išlaidos, apskaičiuotos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 44 straipsnio 1 dalis).

44. Teisės į valstybės finansuojamą studijų vietą neturi asmenys:

44.1. pakartotinai studijuojantys pagal tos pačios arba žemesnės pakopos studijų programą, jeigu daugiau kaip pusę tos studijų programos kreditų įgijo valstybės biudžeto lėšomis;

44.2. vienu metu studijuojantys pagal dvi ar daugiau tos pačios pakopos studijų programas, iš kurių bent viena finansuojama valstybės biudžeto lėšomis.

MOTYVACINIO POKALBIO SANDARA

Motyvacinį pokalbį su Komisijos nariais sudaro 5–10 klausimų šiomis temomis:

1. Profesinės veiklos srities pasirinkimo veiksniai ir krašto apsaugos sistemoje (toliau – KAS) įgyta praktika.

2. Asmeninės savybės, galinčios daryti įtaką studijoms LKA bei tarnaujant Lietuvos kariuomenėje.

3. Etiniai principai (etikos suvokimas, darbo stilius, konfliktų sprendimo metodai).

4. Ateities planai, perspektyvinis savo profesinės veiklos po 5–10 metų įsivaizdavimas.

Motyvacinio pokalbio metu vertinama, ar stojantysis:

1. suvokia savo profesinį ir socialinį aktyvumą ir jo svarbą;

2. demonstruoja pasirengimą studijuoti LKA ir tapti karininku;

3. visapusiškai suvokia savo būsimą profesiją ir atskleidžia savo gebėjimus dalyvauti karininkų rengimo procese;

4. demonstruoja deramą bendravimo ir kalbinės raiškos kultūrą.

Kiekvienas komisijos narys savarankiškai įvertina stojančiojo atsakymus į klausimus nurodytomis temomis.

Kiekviena tema vertinama nuo 0 iki 2,5 balo.

Komisijos narių vertinimų vidurkis imamas kaip galutinis stojančiojo motyvacijos vertinimo rezultatas. Vertinimų vidurkis apvalinamas pagal matematikos skaičių apvalinimo taisykles. Maksimalus įvertinimas – 10 balų.

